

zeruko ARGIA

1976-Abuztua-1-XXVI garren urtea 698 zenbakia

BESARKADA
BERRIA



BERGARAN

SYMPOSIUM SYMPOSIUM SYMPOSIUM
UNAZ ELEBITASUNAZ ELEBITASUNAZ ELEBITASUNAZ



**LURRAREN EMAITZAK!
LURRAREN OSASUNA!**

**MANOS DE
CERDO**

Jabea:
Nafarroa, Kantauri eta Aragoi-
ko Kaputxinoak.
Burlada, Kale Nagusia, 50-1
Donostia, Okendo, 22
Telf. 41-95-88

Zuzendaria:
Kaietano Ezeiza Iturriza

Antolatzaileak:
Donato Unanue, Mikel Atxaga
eta L.A. Aranberri

Berri-emaleak:
M. Bujanda (Iruña), Odile Kru-
zeta (Eibar), L. Baralazarra
(Markina), Axarri (Idiazabal),
Idiákez (Deba), Alix Trueba (Ka-
rrantza), Etxetxukoak (Herrera),
Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Ize-
ta (Baztan), Uztarri (Oartzun),
Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Ha-
rri (Zestoa), Murumendi (Bea-
sain), Katazuri (Durango) eta
abar.

HARPIDE SARIA:
Barruan 600 pezeta
Korreo batasuneko
herrietan 700 pezeta
Atzerrietako beste
herrietan 850 pezeta
Aldez, aldez aurretik
galdetu
Salmenta (ale
bakoltza) 20 pezeta

Moldiztegia eta idazkola:
«Graficas Navasal»
Camino de las Canteras, s/n.
IRUINEA

D.L.: 80-1963

Azal-egilea: Ernio S.L.

BESARKADA BERRIA BERGARAN

Hotzikaraz eta dardaraz dago berriro Euskal Herria. Eibarko dantzaleku baten aurrean mutil gazte bat geratu zen, gorputz, eranegun. Atzo andre gazte bat Santurtzeko kalean. Gaur mutil gazte bat izan da bahitua. Eta gogoan ditugunak eta ahaztu zaizkigunak gutxi bairan, Donostiako su-festak hiltzaile bihurtu zaizkigu.

Arroako gizarajo batek, ehize egarriz hil zuen zikuñaz ez da oraindik isildu zenbait egunkari. Bai azkar ahazten zaizkigula hildako pertsonak! Giza-odoletan bustirik eta gorriturik den lurra ez dugu ikusi nahi.

Oinpean zapaltzen dugun giza-odol beroaren hotzikara sumatuz, baina, halere gure artean gertatu diren zenbait ospakizun pozkarri eta hunkigarri aipatu nahi genituzke.

Basakristauen aurka Donostian egin zen kale-ibilia eta Bilbon «presoak kalera» oihu eginaz egin zen manifestazioa, ez dira nolanahi ahaztekoak. Kalean ibiltzen zekien jendetza bildu zen bietan ere. Hesirik eta ka-tearik gabe bizitzen badakigula garbi erakutsi zen.

Julian Yuste, Errenteriako alkatearen jokabidea ere eskertzekoa da. Herriaren egiazko alkate izaten uzten ez diotelako uko egin dio alkatetzari. Herriaren alde eta zerbitzutan ihardun beharrak har erazi dio jokabide hori. Zorionak.

Baina gertatu diren gauza guztien artean unkigarriena BERGARAKO BESARKADA BERRIA izan da. Zatiturik gabiltzan abertzaleon besarkada-leku bilakatu zen Bergara. Geuron buruaren jabe izan nahia garbi agertu genuen han, batzuek eta besteek.

Abertzaletasunak Euskal Herrian baduela indarrak nabarmen dago. Abertzale ez diren alderdi politikoak ere, Euskal Herriak bere buruaren jabe izateko eskubidea baduela, oihu egiten hasiak dira indar bortitz horrek eraginik. Inolaz ere gera ez daitekeen indarra da.

Beste herri bati bere burua saldurik dion zenbait herrigizon ere, indar bortitz horrek eraman zuen Bergarara. Herriak aukeratutako herrigizonak ditzagunean, zer gertatuko ote da?

Bergarako Udaletxea eta alkatea ez zaizkio ahaztuko Euskal Herriari. Eta uztailaren 21ean Bergaran bildu zen jendetzak ere bizitza osoan gogoan izango du han elkarri emandako besarkada estua eta goxoa.

NON ZER

«PERTUR»en IN- GURUAN	3
ERRENTERIA ALKA- TERIK GABE	4-5
Mikel Ugalde	
ETA BENEZIAN ZER?	6
ELIZA, Arostegi	8
1 SYMPOSIUMA ELE- BITASUNAZ	9-12
BERGARAKO BERRIAK	13-19
Aranberri	
AZPEITIA, Anatsan	20-25
EUSKAL HERRIETATIK	26-27
KULTURA GAIK	29-32

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopetia

Getaria, 10 - Urrutizkifak: 41 77 51 - 42 27 00

DONOSTIA

ERAMAN-EKARRI'raho

AGENCIA

Transportes ALE

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTIRAKO

Urrutizkifak: 421869 - 427726

Iparraguirre, 8 - DONOSTIA

Transportes **azkar s. a.**

ERAMAN-EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Asteen irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide naguelan, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkifak: 552650 - 552654

Apartado 1381

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Olek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI



NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

**JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN**

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4



DONOSTIA



YOGUR

GURELESA

GOGOZKOENA



ETA P. M. ko militanteekin elkarrizketan ETA ez da partidu bihurtuko

Hile honen 23an, ostiralean, Eduardo Moreno Bergaretxe (PERTUR), ETA politiko-militarreko militantea, desapareztu egin da. Hau dela-eta, organizazio horretako zenbaiti hitzegitera urreratu gataizkie. Beroiek esan digutenez, adiskide batek telefonoz hotsegin bide zion beste pertsona batekin Behobian hizketatzeko. Honela 11,30-tan lagun batzuekin jetxi zen Behobiara, zita hura 12tan zelako. Orduetik aurrera bakarrik geratu zen. Geroztik ez da inolako berririk jakin. Dirudienez Polizia Frantsesak ere, ez daduka berririk. Suposa daiteke beraz, ATE, GCR edo-ta horietariko talde baten lana izan daitekeela. Ondoren elkarrizketa bat izan dugu hemen jaso ditugunak zenbait militanteren iritziak direlarik.

—Zer suposatzen du ETA P.M.ren zatitzeak PERTURen bahitzeak, hala izanez gero?

—PERTUR gure militante bat da. Ez gehiago, ez guttiago. Halaz ere informazio asko eman dezakeen pertsona da. Aspaldion isilik egon gara eta zenbait gure asmoen berri jakiteko interese handia zedukakeen. Bestalde, jendeak erraz mito bihurtzen ditu zenbait militante ezagun, hauei zerbait gertatuz gero berehala izutzen delarik. Beraz guretzat militante bat arriskuan dagoela suposa dezake.

—Aspalditxo honetan isilik zaudete, prentsan ez delarik zuei buruzko berririk ematen. Esanen ahal zeniguke zer pauso eman dituzuen?

—Joan zen urteko ABERRI EGU-NEAN, Herriko Batasuna agertu genuen alternatiba politikoa bezala. Hone-tara talde abertzaleak izan ziren deituak. Hauekin elkarrizketak hasi genituen baina bitartean Euzkadin lanean ari diren espainol-ekzertiar zenbait taldek interes handia agertu zuen guk presentaturiko programari buruz, eta elkarrizketa batzu moldatu genituen.

Halaz ere guk ez genuen ezer finkatu nahi espainol taldeekin abertzaleok orok zerbait osatu aurretik. Geroztik K.A.S. osatu zen baina espainol taldeekin ez zen akordu ofizial bat hartzera iritxi, azken orduan EHASEk ez bait zuen firmatu.

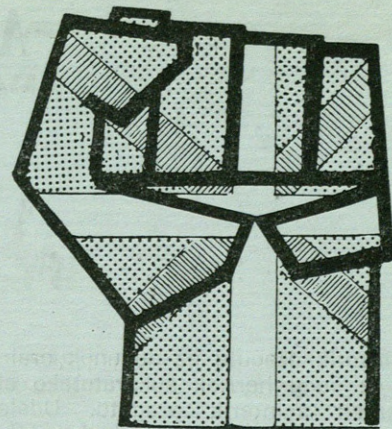
Geroztik joan zen urteko abenduan Zazpi puntutako alternatiba bat pres-tatu genuen, epe laburrerako bederen, elkar bide gerta zedin. Hau dena mementuon, K.A.S.en barnean eztabaida-

tzen ari da nahi-eta oraingoz nahiko geraturik gauden. Kontuan hartu behar da alternatiba hau gure helburuari beha, pausu bat besterik ez dela.

DEBATE IREKIA: ERAKUNDE POLITIKO BERRI BATEN BILA

—Entzun izan dugu politiko erakunde baten bilakuntzan ari zaretela. Gauza anitz eta desberdinak, baina zer dago egiazkorik?

—Garbi utzi nahi dugu ETA P.M.k ez diola bere izateari utziko eta ez dela partidu bihurtuko. Partidu horrek beraz, ez luke borroka harmaturik eginen. ETA P.M.k ongi ikusiko luke partidua, independista, Sozialista eta iraultzailea balitz. Legaltasunezko arazoa, beraiek ikusi beharko lukete zer nolako taktika eta zein bideri heutsi. Partidu hori era baledi, gure organiza-



zioak aldaketa bat jasan beharko luke baina horrez ez du esan nahi borroka harmatuari utziko diogunik, aitzitik bide honi jarraituko gataizkie.

—Elkar-biderik ikusten ahal da zuen eta ETA Militarren artean?

—Berau eman beharko litzateke baina ezin pentsa daiteke gure taldeko militarrek Militarrekin joanen direnik eta politikoak berriz delako erakundearekin. Agian birestrukturtze bat lortu beharko litzateke. Gai hauen inguruan, debate zabala bat ireki da zenbait ponentzia egiten hasiak direlarik.

ZAZPI PUNTUKO ALTERNATIBA

1. Inolako kondizionamendurik gabeko askatasun demokratikoak.
2. Amnistia: espetxeratu politiko eta sindikal ororen askatasuna; erre-fujiatu eta esilatu ororen itzulera.
3. Euskal masa herrikoien —eta bereziki, langileriaren— bizitzeko eta laneko kondizioen hobegotzea, eta beren organismo errepresentatiboe-ek agerturiko eskakizun sozialak erreallitate bilakatzea.
4. Indar errepresiboen eta jurisdikzio berezien deusezte, eta gure Herriarekiko langintza errepresibo eta kriminalen gehiena ihardun dute-nei erresponsabilitateak esijitzea.
5. Euskadi bere interes eta helburue-kiko soberania osoa duen nazionalitate bezal aonhartzea. Horrek berekiko daramana, zera da: Euskal Heriak bere gero nazionala ukaiteko eta Estatu bat sortzeko duen eskubidea.
6. Probisionalki, Alternatibako Orga-nismo Bateratuan hautaturiko Batzorde batek eginiko Estatuto baten bidez (gure Herriak proposaturiko inizatibez osatua) autonomiazko errejimen bat ezartzea. Errepublikak

garaiko Estatutoak ahazten ez ditugun arren, gure ustez Estatuto hori Euskadiko egungo erreallitatearen eta gure burruka nazionalen eman-iko aurrerakaden arabera egina izan behar da, eta beraz:

* Araba, Bizkaia, Gipuzkoa eta Nafarroan zerikusia izan behar du.

* Euskal lurralde osoan hizkuntza-bitasuna ezarri, eta beti ere, beren egungo zapalketa egoera dela ta euskara eta euskal kultura nazio-nal osoari prioritatea emanaz.

* Muga estatalen gainetik, Lapurdi, Zuberoa eta Behe-Nafarroako herria Araba, Bizkaia, Gipuzkoa eta Nafarroakoarekin batzen dituzten loka-rrari nazionalak aditzera eman.

7. Estatutoaren barnean, parte hartu nahi duten indar demokratikoez osaturiko Gobernu Probisional bat eraikitzea. Gobernu honek, faszisma lurperatu ondoren sortzen diren Botere Zentraleko organoetan Euskal Herriaren izenean egoteko eskubidea izanen du. Euskadik, Gobernu Probisional Zentralea, honek hemen ezarritako printzipio eta askatasu-nekiko errespetoa garantizatzen duenean onhartuko du.

AGINTEAREN INDARRA

ETA

INDARRAREN

AGINTEA

Gerrarik ezagutu ez dugunok oraindik ez dugu herriak aukeratutako alkatearen aginterik ezagutu. Udaltxean herriak agintzeko bideak nahiko estu eta motzak izan dira. Izan ere agintzen jartzeko bete beharrezko baldintzak ez ziren nolanahikoak. Horregatik ez dugu herri alkaterik ezagutu.

Baina dena dela, Erreterian Yuste jaunak zuzen jokatu nahi izan du. Bera alkate izendatu zuten, baina ez herriak, gainontzeko kontzejalek baizik. Halaz ere, epe labur batetarako izango delakoan alkatetza jaso du, denbora gutxian zenbait arazo larri zuzendu du, autopistaren arazoan gogor jokatu du, herriaren haserreak ere jasotzen eta aguantatzen jakin du. Diktadurapean hezi izan den herri batetako alkate dela ez zaio ahaztu, ez berari ez bere lagunei. Eta lanean ilusioz ari zen, Erreteriararen onerako izango zelakoan.

Baina Yuste jaunari karguak eman zizkioten, gargak ere bai, baina egiazko aginteari dagokion indarririk ez diote eskaini, eta indarkeria nagusitu da Erreteriarako azken gertaera hauetan. Ongi adierazi dute hori uztailaren 21-ean Bergaran bildu diren udalek.

ZUZENTASUNAREN ZUZENBIDEA

Gertaera honek gauza asko adierazten du. Elkarre batek, herri batek berarekin behar du agintaria. Aginterik gabeko elkargoak ez du aurrera joko. Baina herrian dago agintearen ahalmen eta indar osoa. Herriak agindu behar du, herriaren baitan utzi behar da bere arazoak konpontzeko bidea. Herriak aukeratu behar ditu bere aginte multak eta bere agintariak.

Horregatik ez geunden konforme ez Yusterekin ezta lehenago izan ditugun alkateekin ere. Ez ziren herriak aukeratuak, ez ziren herriaren egiazko agintariak, bestek emandako agintea erabili nahi izan dute, eta Yuste jaunak konkretoan, herriaren zerbitzutan. Baina Erreteriarak, gainontzeko herriek be-

MIKEL UGALDE

zala, ezezagunak zitzaizkion alkateak ezagutu izan ditu. Horregatik tarte haundiegia sortu da Udalaren eta herriaren artean. Eta inoiz elkartzeari gogor ekin izan diotenean tirabirak eta tensioak garbi nabarmendu izan dira.

Zuzentasunaren zuzenbideak, demokraziak, beste baldintza batzuk eskatzen ditu. Herriak bere agintariak aukeratuko ez dituen artean, ez zaio herri arazoari erantzun zuzenik emango.

ONDORIOAK

Erreteriarak ezagutu ditu halako kinka larriak. Lehenago ere gobernadorearen jokabidea zela eta zazpi kontzejalek dimisia eman zuten. Oraingoan berriz, arazoa oraindik are eta gehiago larritu da.

Nondik dator alkateen aginte indarra? Hona hemen galdera nagusia. Herriarengandik baletor, orduan herria izango litzateke epaile eta kontu hartzaile. Baina guk ezagutzen ditugun alkateak ez dira herrikoiak, herriari ezarri izan zaizkionak baizik. Eta hemen dago gakoa.

Madalen festak direla eta, Udaltxearen aurrean bildutako jendeak honela zioen: «Yuste, amigo, el pueblo está contigo». Egia esan, ni neu ez nago neronek aukeratzetik izan ez ditudan agintariekin. Eta Yusteren aukeran ez neronek, ez Erreteriar herriak, ez du parte hartzerik izan.

Halaz ere, gizon honek gizalegez jokatu nahi izan du, herri barruan zeuden kezkei erantzun nahi izan die, ur eske datorren jende multzoa dela eta istilurik sor ez zedin Goardi Zibiletara jo du erasobiderik gerta ez zedin, herriarekin hitzeginaz, elkarriketan, gauzak konponduko direlakoan. Baina Goardia Zibilek, «goikoe naginduak jasoz», gogor eraso dute. Zauritutakoak izan dira; jende multzo barruan haur eta zaharrak ere baziren. Baina ez da gupidarik izan. Alkateak dimititu egin du. Hurrengoak ere horrela egin behar harko du bere agintea herriarengandik jasoa eta herriaren zerbitzutan ez den neurrian.

Alkaterik gabe gaude une honetan, eta ez dirudi, egiazki, oraingoz zuzendua izango den arazoa denik.



Ramon Muxikaren ondotik Julian Yustek hartu zuen alkate-makila

Errenteria

alkaterik gabe

hobekiago esanda, azken urte hauetan. Eta jendeak haserrearekin eman dio, eta gero sortu dira sortzekoak.

GERTAERA GARRATZAK

Bildu ziren bada milaren bat lagun ur eske, manifestazioa eginaz Udaletxera hurbiltzeko. Ura eskatzeko esku-bideak ere mugatuak dira nonbait. Udaletxeko enparantza aurrera iritsi zirenerako han zeuden goardia zibilak zai, manifestazioa desegiteko asmoz. Jendeak ez zuen borrokarik nahi, jendeak ez zuen gerrarik nahi, ura eskatzen zuen soilik.

Megafono baten bidez, zera eskatzen dute, jendeak aldegin dezala. Bien bitartean, Udaletxera komite bat iritsi da, alkatearekin hitzegi nahi du. Ura eskatzen du, eta lehenbaiten. Ura ekarrazteko depositu bat egin behar dela eta horretarako hoge milioiren kredituak eskatu behar direla eta, sortzen diren eragozpenak esplikatzen dizkie alkateak. Jendea, behean, enparantzaren zai dago, kezka eta beldurrez. Megafonoz sakabanatzeko agindua jaso dute, baina ez dute alde egin.

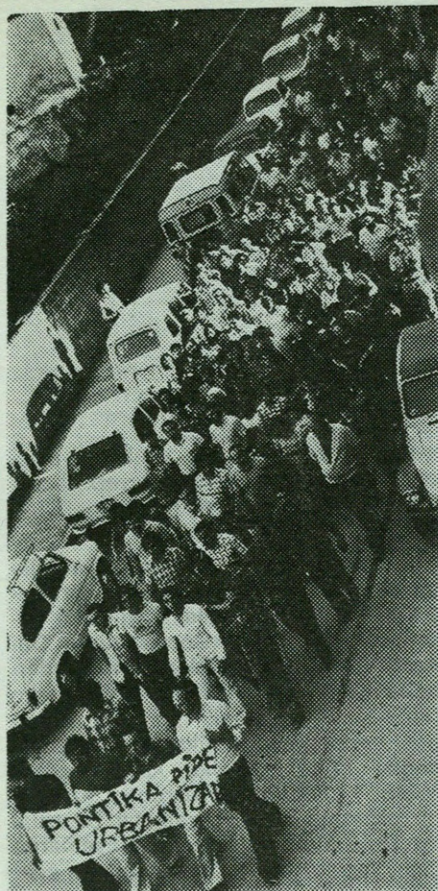
ALKATEA GOARDIA ZIBILEN MORROI

Hilabate batzuk baino ez dira, Julian

Yuste, Errenteriako alkate bezala agintzen jarri zela. Lehenago Muxika jaunak agintzen zuen, baina honek bere kargua utziz geroz, kontzejalek Yuste jauna jarri zuten. Eta karguaren jabe egiterakoan, agintearen ardura eta horretarako bidezkoak liratekeen eskubi-deak berekin izango zituela, uste zuen Yuste jaunak. Baina ez zen horrelakorik gertatu.

Jendea odaletxearen aurrean zai zegoen. Goardia Zibilak aldamenean, eta ezereen okerrik gerta ez zedin, alkateak Goardia Zibilek buruzagiarengana jotzen du arazo hori bere esku utzi de zala eskatuz, han gertatzen denaren kargua bere bizkar hartuko duela adieraziz.

Zer gertatu zela uste duzue? Alkatearen esanari ez zion sos erdi baten jaramonik egin tenienteak, eta berak ordenak betetzen zituela adieraziz, berari zegokion eran jokatu zuela adierazi zion alkateari. Orduan Yuste jaunak, bere agintea beste zenbaiten morroi ikusten zuelarik, han bertan desegin zituen bere alkate ezaugarri-agiak. Aginterik gabe agintzerik eta gobernatzerik ez zegoenez geroz, dimisioa aurkezteara askoz hobe zen. Guzti hau, uztailearen 19an gertatu zen. Hurrengo egunean, Udaletxean, bilera berezi bat egin zen, eta alkateak bere dimisioa aurkezteko berekin zituen arrazoiak ezagutarazi zituen. Kontzejalik gehienak iritzi horretakoak agertu ziren. Eta gehienek dimititu egin zuten.



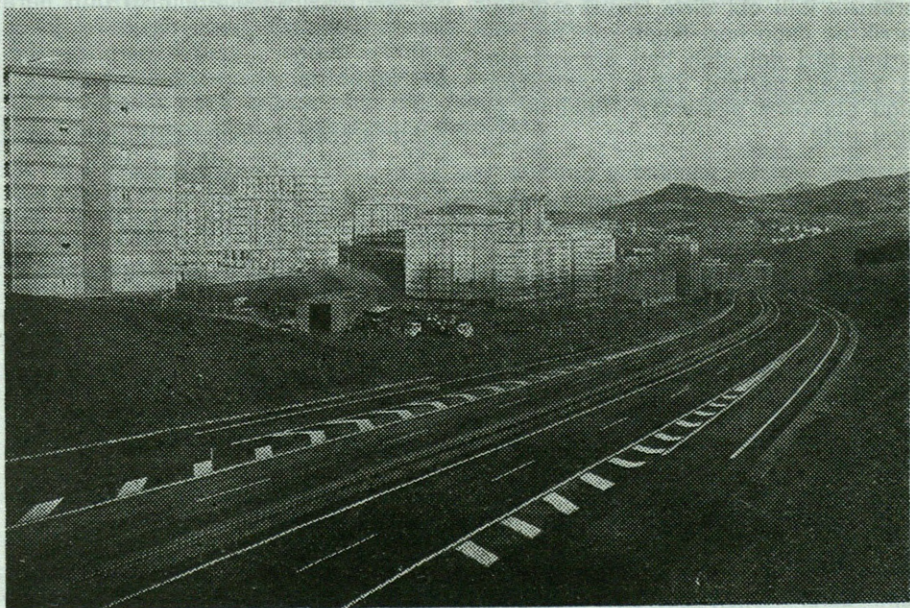
Errenterian ez dugu alkaterik. Alkatearen indar eta itzala zalantzan eta indarpean jarriak dituztenez geroz, alkateak eta bertako kontzejalik gehienek ezezkora borobila eman dute dimisioa aurkeztuz.

PROBLEMAZ JOSITAKO HERRIA ERRENTERIA

Oraindik orain Errenteriako hauzoko batetako arazoa aurkeztun genuen, bertako manifestazioaren eta jendearen haserrearen berri ematen genuen. Pontikarrak ez ziren batere kontent Udaletxearen jokabideaz.

Geroztik, izan da eztabaidarik gure herri honetan. Autopistaren irteraren obrak arriskuan jartzen ditu hauzoko batetako bizilagunak. Capuchinos deritzan hauzotik Pasaia aldera irteteko, arriskuz beterik igaro behar dituzte bertako haur eta gainontzekoek, autopista dela eta sortu diren kamioiak. Jendea haserratu zen, protestari heldu zion. Manifestazioa izan zen, horretarako, biderik egokiena. Alkateak, bere aldetik, ongi erantzun zuen eta gogor gainera.

Ondoren, beste hauzoko batetako manifestazioa izan da, Galtzarabordako hauzoarena. Añarbeko urtegiaren amaitu dira donostiarrak buruhausteak, baina oraindik Galtzarabordara ez da behar hainbat ur iristen. Egunez iristen ez delago, behar hainbat ur presiorik ez dagoelako, eta gauez ura kentzen dutelako, galtzarabordatarrak urik gabe egon dira azken hilabete hauetan,



Eta Benezian zer?

Han eta hemen zenbait aldizkari zerbait esaten hasi da. Beneziaiko Bienalak oraindik zer esanik emango du. Gauza erdipurdika adierazterik ez dago. Egia ahal dela oso-osorik azaldu beharra dago. Cambio 16 aldizkariak, berriro ere, Beneziaiko Bienala dela medio, komeni zaizkion bezala azaldu ditu gauzak 242. alean.

Euskaldunoi, Benezian zer gertatu den jakitea, interesgarria ez ezik beharrezkoa zaigu. Zenbaitek Euskal Herriari egin dion edo egin nahi izan dion mespretxua isilik ez dago uztetik. Politik arazoa da hau eta, horregatik, politik orrialde hautan eskaintzen dugu lan hau.

Arte alorrean, eskultur eta margo arloan batipat, Beneziaiko Bienalak duen garrantzia haundia dela mundu guztiak daki. European eta, agian, munduan hain garrantzi haundia duen beste erakusketarik ez da izango. Urteen poderioz lortutako merezimendua da hori. Txillidak berak irabazi duen saririk haundienetakoa —haundiena ez bada— Bienaleko saria da. Mundu guztiko artistarik onenek edo parte hartzen dute. Horregatik artista batek Bienalera joatea lortzen duenean, bere konsagrazioa lortu duela pentsa dezake. Hori lortu nahirik irrikitzen aztoraturik ibili ohi dira. Urrutira jo beharrik ez dago hori ikusteko. Guru inguruan bizi den den bati ere horrela zerbait gertatu zaiola pentsatzen dugu eta oker pentsatzen dugunik ez dugu uste.

Halere, Bienala aldatu egin da. Moldez, behintzat, beste itxura bat hartu du. Duela biurte, beste urrats batzuk markatuz abiatu zen. Artea zilarrezko dorrean gorderik ezin zitekeela gorde-rik jarrai oharatu ziren antolatzaileak. Arteak gizarteko beste sailei loturik diharduela jabetu ziren. Arte eta Politika artean etenik ez dagoela sortzerik eta, aurrerantzean demokrazia zentzua ezarri nahi izan zitzaion Bienalari. Horrela, bide horretan abiatuz, aurreneko urtea Txileri eskaini zitzaion.

Aurtengo hau, berriz, Espainiari eskaini zaio. Azken berrogei urteotan

demokraziaren alde kultur arloan Espainian lan egin dutenei eskaini zaie. Demokraziaren aldeko arte sozial-politik historia bat osatzeko asmoa zen. Bienaleko buruzagiek aukera hori hartu zutelarik, Espainiako gobernu ofizialaren representaziorik ez onartzea erabaki zuten. Erabaki gogorra, beraz, hartu zuten.

Espainiako gobernuak Beneziaiko Bienal lorategian beste estadiuek bezelaxe bere etxea badu. Etxe horretan Espainiak aurkezten zuen urtero bere ustez eskaintzeko zuen agerpenik ederrrena. Aurten etxe hori itxirik izango da. Galerazi ezin zaio. Eta horren ordez Bienaleko agerpen-gela nagusia oposizioari eskaini zaio lehen esan duan hildotik.

Agerpen horretara Txillida, Oteiza eta Ibarrola deituak izan dira. Aurreneko biek, Txillida eta Oteizak, alegia, ez joatea erabaki dute eta arrazoirik eman ere eman dute. Hauen ustez beren lana ez dago Euskal Herriko realitatek at ulertzerik eta derriorezgoa da Euskal Herriko gizartearen inguru barrutian azaltzea. Hori, Benezian gertatzen ez delarik, zentzurik ez du bi gizon hauen ustez beren lanak bidaltzea. Ibarrolak berriz bestela pentsatzen duelarik edo, Espainiako agerpen-lekuan azalduko ditu bere lanak. Bakoitza libre da bere jokoa egiteko. Baina... gauzak garbitzea beharrezkoa da.

Eta arazoa garbiago gelditzen Espainiako bienal batzordeak egin duen jokia jakin ondoan. Batzorde honek aha-leginak egin ditu Euskal Herria baztertzen. Batzorde honek Euskal Herriari bere nortasunez azaltzea galerazi egin nahi izan dio eta nolabait lortu ere bai, nahiz eta azkenean gauza gaizki atera.

Euskal Herrian batzorde zabal bat osatu zen Bienalean gertatzen zena jakin ondoren. Batzorde honek Euskal Herria, Bienalean, bere nortasunez azaltzeko eginahalak egin ditu. Hase-ra batetan ezer ez zuen lortu. Italiako antolatzaileek teknika arrazoi batzuk emanaz aurtengoz ezina zela erantzun zuten. Datorren urtean gauzak ondo

prestatuz zerbait egin zitekeela adierazi omen zuten. Baina, horratx, bapatean egoera aldatu egin da.

Egoera aldatu da Espainiako antolatzaileen hutsegite lotsagarri bati esker. Beneziaiko Bienala Espainiako antolatzaileen ustez «Coordinadora Democrática» delako erakundearen indartzeko izan behar zuen. Horretarako Bienalak bere ateak irekitzen zituen lehen egunetarako, Ekainaren 16rako, alegia, mundu guztiko kazetariarentzat delako «coordinadorearen» azalpen bat prestatu zuten. Azalpena Beneziaiko Dukaduaren jauregian, Ekainaren 16an, arratsaldeko seiterdietan, egin zen.

Agerpen horretan euskaldun politikoa bat bera ere ez zen izan. Zergatik? Deitu ez zitzaielako? Guk dakigunez horixe izan da arrazoiak. Euskal politikoei ez zaie deitu. Zergatik? Hori norberak pentsa dezake. Ez da burua asko nekatu beharrik arrazoiak ikusteko.

Baina jokabide hori bi euskaldun aldizkari dela medio gaitzetsia izan da. Han munduko kazetari guztiei Euskal Herriaz zer gertatzen zen jakinerazi die. Gertatzen denaren berri jakitean, kazetariak, beren aldizkarietan mespretxu honen berri eman dute. Horrela protestak leku guzietatik altxa dira: antolatzaileak, batipat, Espainiakoak lotsagarri utziaz.

Gertaera honen aurrean Italiako artistak bildu egin dira eta honako erabaki hau hartu dute: Euskal Herriari Italiako lekuan ehun bat metro koadratu eskaintzen dizkie bere agerpena egin dezan. Italiako artistek beren kabuz, beraz, Euskal Herriari leku bat eskaintzen diote.

Hori da, labur eta motz, Benezian gertatu dena. Gertaera honek sakonago aztertzea merezi duelakoan gaude. Hurrengo alean egingo dugula uste dut, informazio gehiago eta zabalago izango dugueta.

EINKOR

Euskadiko entpresari sindikatoa

Joan zen astelehenean, uztailaren 26an, EINKOR deritzan Euskadiko entpresari sindikatoaren aurkezpen ofiziala egin zen Eibarren.

Lehen kazeturreko aurkezpen

hau, euskarazko zein erdarazko prentsa abertzalearekin egin zen. Mahaian bildurik zen Deba eskualdeko (Eibar eta Elgoibar bereziki) hainbat entpresari, Gurutz Arriola, Gipuzkoako Erremintta-Makina Elkarteko Zuzendaria tarteko. Mahaiburua, Jose Antonio Mendizabal «Illarra», EINKOR-eko Gestio Sekretari, Bi ordutako iharduna, euskaraz izan zen guztiz.

ENTREPRESARI SINDIKATO AUTONOMOA

EINKOR, abertzale planteamendu batez, entpresari sindikato demokratiko eta autonomo bezala plazaratzen da.

Ez dago inolako indar eta alderdi politikoren menpean, eta ez dator ere langileen eskakizunen kontrako erresistentzi kutxa gisa, erakunde sindikalekin elkarriketarako bide bezala baizik.

EINKOR, Euskal Herriko entpresari txiki eta erdi mailakoen inguruan sortzen da batik-bat baina beti ere guztiei irekia eta harremanetan hasteko prest, entpresari handiekin zein bestelako erakundeekin, giza-elkarte nahiz sindikal mugimenduekin. Azken puntu honetaz, bestelako erakundeekin, giza-elkarte nahiz sindikal mugimenduekin. Azken puntu honetaz, euskal sindikalismo baten alde mintzo da.

POSIZIOAK ARGITUZ

EINKOR-ek uste du, posizioak argitzeko garaia iritxia dela, eta prozedura hau arras argituko dela ondoko bizipahiru urtetan. Prozedura honetan, Euskal Herriko entpresariak zer egin eta zer esanik asko dutelakoan daude.

Inolazko kontrolaren giltzik manipulatzen ez dutenez, eta egituretako organo erabakitzaileen artean ezta ordezkorik ere, ez dute beren burua «burges» sumatzen. Areago, gizartearen sozializazio eta autonomi abiadan, zer galdurik ez dutelakoan daude.

250 ENTREPRESA

Dagoeneko, lau probintzietako 250 entpresak osatzen dute langintza-elkarte hau, guztiak euskal kapitaldunak, eta Euskal Herrian barruan baino inbertitzen ez dutenak. Gehienak, oraingoz, metal industriaren ingurukoak, ezein banketxerik tartean ez delarik.

Esan bezala, ateak irekirik ditu, joku demokratiko honetan elkarteak eskuinera zein ezkerrera joko ote duen arrixkuarekin. Dena den arrixku hori jokatu behar omen.

Partaide izatekotan, oinarritzko zazpi arauak dirateke baldintza bakarrak.



Jose Antonio Mendizabal
EINKOR-eko Sekretari

EINKOR - en ARAUAK

- 1.—Langintza-elkarteen erakunde hau langintzari bereziki dagozkion interesen alde egiteko eta guztion ona eta elkar-bizitza soziala lortzeko den elkarte bat bezala onartzea.
- 2.—Askatasun eta kreatibidade bide den neurrian, ekintza pribatuari eustea eta laguntzea.
- 3.—EINKOR langintza-elkarteen erakunde demokratiko bezala eratzea, inolako indar edo alderdi politikori menperatu gabe.
- 4.—Beren interesen alde egiteko langileek duten askatasun osoz elkartzeko eskubidea onartzea eta laguntzea.
- 5.—Oraingo molde instituzionala, demokratikoki aukeratutako molde politiko berri batera aldatzen saiatzea, unibertsalki onartutako askatasun arauetan finkatutako moldeetara.
- 6.—Langintza-elkarteen interes eta arduren erabakiak hartzen dituzten artean, oinordekatuak izan behar diren beste guztiekin batean, langintza-elkarteen erakunde bitartez parte hartzea.
- 7.—Europako komunitatean sartzeko diren oztupo guztiak kentzen saiatzea, ordezkari egokiak direnegatik oinordekatuak izateko eskubidea lortuaz.

Azkenik, EINKOR-ek bere estruktura funtzionala alderdi guztietatik guztiz antolatua dagoela diogu.

Hau da gure lehen agiria, berri emaileekin izango ditugun geroagoko batzarretan adieraziko ditugu, beharrezkoa den zehaztasunez, EINKOR-en alderdi guztiak.

ON KOSME ETA LITURGIA

Bakarka ezin daiteke egin Liturgiari. Taldean eta agirian egiten den elizkizuna da Liturgia. Liturgi-aldaketari buruz badira diotenak: «Guzia da berri... zahar guzia kanpora... beste erlijio batean bizi garela dirudi. Gure aurrekoek beren buruek altxatzen balituzte... «Hutsa, ezereza, azalekoa egin den aldaketa. Kristo berriro gure artera etorriko balitz, lotsatu egingo litzateke gure liturgi elizkizunekin», dio beste zenbaitek.

Zein ote da, gai honi buruz, On Kosmeren iritzia? Ene, ez dator gozo, gozo. Hori muturra! Txinparta darie begiei. Poliki-poliki urrera nakion.

Jok.—Agur, On Kosme. Trumoiak ez aldu joko gaurkoan?

On Kos.—Zakurraren putza hietzat. Suzko zezenaren antzera, gorputz osoa sutan dudala ikusten nauk, eta hala ta guziz ere ezin gizonari baketan utzi.

Jok.—Baina, On Kosme, meza oraintxen eman ez duzu bada? Meza emateaz, Kristorekin bat egin duzula, nork esan dezake hain petral eta gizatxar bazatoz?

On Kos.—Ez iezadak, Jokin, lehengo meza hori aipatu ere egin. Patxada guztia galdu eta neure onetatik meza horretan atera nauk.

Jok.—Zer gertatu zaizu bada?

On Kos.—Zer nauk ni, apaiz jantiz, meza ematera aldarera noanean? Herriak Kristo gogora dezan irudi bat, ala nere ondotik txoriak bezala, eliztarrek ihes egin dezaten, «Txori Malo» bat? Zer arraiotarako biltzen gaituk Elizan Eukaristia egiterakoan? Herria apaizarekin ez ote duk bat? Familia bat? Elkarrekin Jainkoari oparia eskaintzeko ez duk bada meza? Jenderik gehiena apaizagandik urrun, justuki eliz barruan, eta ahal dela tokirik zokoenean. Sarnaz betetako arratoiari ezin zekioket egin hainbesteko despreziorik. Eta, eren artean? Zer batasun zeukatek? Elkarrekin zer ikusirik ez dutela zirudik. Ingurukoak anaia dituztela koan daudela uste al duk Elizan?

Jok.—Ez dezagun errudun gure Herria bakarrik egin. Gure Jerarkia Naqusiak, Herria baino bekataria haundiago gerta daitezke. Hain errax ez dira aspertzen gure jendeak Trabernetan! Laqunak lagunekin, adiskideak adiskideekin elkartzen dira. Batzuetan jolasean irribarrezka ihardungo dira, bestetan beren gaiak aztertu eta eztabaidatuko dituzte. Kartak eta musaldiak ez dira faltatuko. Bertsolariek, bertsotan ekingo dute. Trabernan dauden guziek parte hartzen dute Trabernako giro eta alaitasunarekin eta batzuetan bertan gertatzen diren haserreekin ere bai.

On Kos.—Guk berriz zozokeria batean bihurturik zeukaqu gure Meza eta Liturgia. Beti era berdinar. Gaurko kultura eta gizartearekin zer ikusirik ez duen zerbait. Hara doanak entzun, beti berdin erantzun. Eseri, zutitu eta belaunikatu beti aldi berean. Han ez zegoen ezereen espontaneidaderik. Guziaz zirudik artifizialki egina. Legea bete hutsen bihurtu diagu Igandeko Meza.

Jok.—Herriak parte hartzea Liturgia eta Meza Santuetan beharrezkoa da. Kanta-kantari, gure Herriak badaki apaiz eta Kristorekin batera toki askotan parte hartzen. Hileta baten ondoren Orioko Mutiozabal Jose Manuelek esaten zidan oraindik-orain: «Hemen hiltzea nahi nuke. Zer elizkizun zoragarria! Mexikotik hona etorrita, bihotza lehertzeko zorian euki dut. Herria, oso-osorik bat eginik, kantuaeren birtarte, otoizka.

On Kos.—Elizaren lege betetzea ez dik izan behar Liturgi-Mezak. Kantuak, otoitzak, apaizari egin hoi zaizkion erantzunak sinesmenaren ekintza izan behar dik. Ez gelditu azaleko ritoetan. Gure anaia zahar Kristoren heriotza eta piztuera pozaren pozez ospatu, pentsatuz, gure zoriona ere bertan iragarri eta adierazten zaigula. Gure barruko su



hau, sinesmenaren izpiritu gozoa eta itxaropen bizia agertzen ez zaigun bitartean, nahiko alferreko zerizkioat, Eliz lege bat betetze hutsez, mezatara joatea.

Jok.—Baina, On Kosme, zerura begiratze hutsarekin ez dugu aski. Erlijioa, Meza eta Liturgiak bizitzarekin mamitu behar dugun zerbait izan behar duela uste dut.

On Kos.—Meza gure eguneroko bizitzaren muina izan behar dik. Jainkoari eskaintzen zaion Sakrifizio hutsa bada meza, lurreko arazoak seriooki hartzen dituztenek ihes egingo diate mezatatik. Orduerditxo bateko kristautasuna hipokresi haundia huke. Kristori irri eta barre egitea. Gure bizitzaren muin eta zilborra ez bada meza, gaur eguneko kristau askorentzat alferrekoa duk. Meztan esan eta egiten den guziak Kristoren misterio barru barruan sartzen gaituk. Izugarrizko esan nahia dik mezak: Kristo ez duk arrotz gure bizitzan. Kristo gaur ere arduratzen duk gure lurreko arazoez. Meztan Kristoren heriotza gizonen alde ospatzen dugulako, mezatara doanak gizonen alde parte hartu behar dik bere bizitza eta heriotzarekin. Kristo Salbatzailea eta askatzailea agertzen zaiguk meza santuan, gu ere izan gaitzen gizonen zuzengabekeria eta gizartearen injusiziaz guztien askatzaile eta burrukalar.

Jok.—Bo... Bo... Bo... Zoazkit nere ondotik. Sermoia egitezkeroz, ez dut zure beharrik.

AROSTEGI

Elebitasunaz, lehen ala bigarren Symposiuma

Ospatu berria den Elebitasunari buruzko Symposioma-ak izan zuen aurrekorik. 1931ko abuztuaren 26 eta 27an Donostiako «Salón Novedades»-en egin zen lehenbizikoa eta hurrengo bi egunetan Bilbaoko «Paraninfo del Instituto Provincial»-ean «Congreso Vasco de Bilingüismo» delakoa.

497 maisu-maistra gipuzkoarrek eta 437 bizkaitarrek hartu zuten parte. Maisu-maistra hauek eskola mota desberdinetakoak —nazionalak, udalenak, hauzoetakoak, partikularrak— eta ideologia guztitakoak ziren, tartean sozialistak eta baita «Hermanos de las Escuelas Cristianas» ere.

Batzarre honek ez omen izan behar adinako oihartzun publikorik, eskuiko kazetak —eta hoiaren artean «EUKADI» eta «EL DIA», aurreko hilabeteetan eskoletan elebitasuna landatzearen alde ekin zutenak— suspenditurik zeudelako.

Batzarreko mahaiburua, Bonifazio Etegaray —lehendakari—, eta Aita Altzo, Landeta, Vilallongako kondea, Apraiz, Aranguren eta Uranga andereñoa, «Eusko Ikaskuntza» eta «Euskaltzaleak» elkartearen ordezkariak, laguntzaileak.

Hizlariak eta erabili zituzten gaiak honako hauk izan ziren:

—Etxegarayk, historian zehar euskal irakaskuntza lortzeko egin izan diren ahaleginak eta erdal irakaskuntza

ezartzen zuten legeen aurka izandako erantzunak.

—Landetak, Ingalaterrako mende-heerietako eskoletan elebitasuna (inglesa eta lurralde bakoitzeko hizkuntza) nola moldatu zen agertu eta gero, Euskal Herriako ondorio batzu atera zituen.

—Vilallongaren gaia, hizkuntzaren balioa giza-faktore bezala gizakiarengan eta elkargoan; ondoren euskal problematikari lotu zitzaion eta horren barrenean maisuen elebitasunarekiko jarrera aztertu zuen.

—Maria Uranga haur elebidunari buruz mintzatu zen, zientifik sistema baten beharra azalduz, haur hoiei bi hizkuntzen artean daramaten burrukan laguntzearen.

—Euskal Herrian sarritan elebitasunaren problemaren aurrean izan den axolagabekeria salatu zuen Jose Ariztimuño, «Aitzolek», eta hori gaindituz euskal eskola lortzeko erabili behar zen bideaz aritu zen gero.

Hitzaldietan zehar esandakoaz ez omen ziren ados entzule guztiak, el-karrizketan ikusi ahal izan zenez. Maisu erdaldunek beren kezka agertu zituzten. Halere, bukaeran, erabaki hau hartu zen: European elebitzarekiko onarturik ziren oinarriak Euskal Herrian aplikatzea. Bide beretik, Pedagogia talde bat sortu zen Aita Altzoren gidaritzapean, European elebitasunaren

LVCHA E IDIOMAS

—EN—

EVZKADI

—Y—

EVROPA

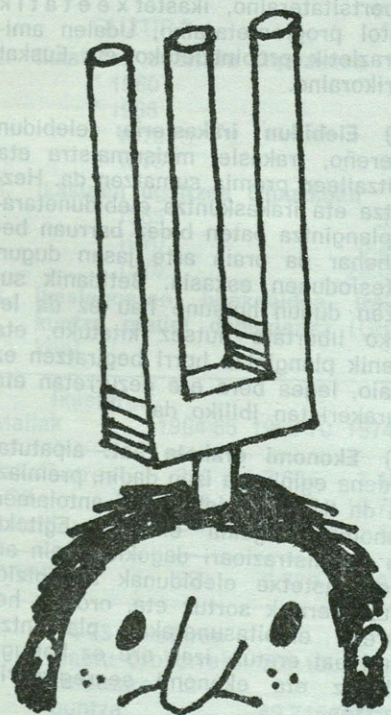


EUSKALTZALEAK

gaia lantzen zutenekin harremanak izateko.

1931an irakaskuntzan elebitza landatzeko esperantza sendoak omen ziren Euskal Herrian, autonomia ere hurbil ikusten zelarik. Ordurako Catalunya bazuen baimena eskolak elebidunak izan zitezen.

Guzti hau eta Batzarre hartan irakurri ziren lan batzu, osatu eta zuzendurik, 1935ean «Euskaltzaleak» Donostian argitaratu eman liburu batean jaso ziren. Haren izenburua: «LUCHA DE IDIOMAS EN EUZKADI Y EN EUROPA». Egileak: Aniceto de Olano (Aita Altzo), Bonifazio Etxegaray, Eduardo Landeta eta Jose Ariztimuño.



Gipuzkoako Ikastolen Elkarte-Batzak antolatua, Euskaltzaindiak babestua eta Lan Kide Aurrezkiak finantziatua.

1960. urteaz geroztik, ikastola definitzen duteneko zenbait berezitasun finkatu joan zen. 1960 eta 1975 artean gero eta ugaltzenago ikusi du bere eskolari kopurua, 1960.ko 60 hurretatik hasi eta gaurregunetan dituen 35.000 taraino gutxi gora bera. Aldi berean, Ikastola kopurua ere parez-pare ugalduz joan zen Euskal Herri osoan zehar.

Irakaskuntza, hasiera batetan eskolaurrera soilik mugaturik zegoena, EGB-ko bi zikloetara hedatu zen, eta gaurregun, BUP ematen duten irakastegien kopurua ere ugalduz doa, elebidun Profesional Heziera emateko asmoz beren lehen urratsak zuzentzen ari direnekin batera.

Bere egunean, hizkuntzari eusteko premia berantezina ezezik, beroni dinamika hedakor bat eranstekoa ere nabaitu zuen herri gogo haren egiaztabide argiena da hau, gure histori tradizioarekin sinbiosis harmonitsuan, kultura modernoaren eskakizunetara egokieraz.

Elebidun irakaskuntzaren hazkunde bizkor honek, eskolatze maila guztietan zehar, eta sozio-linguistik testuiguru desberdinenetan, esperientzia aberats eta bariatua eskuratu digu, elebidun hezieraren mundu korapilatsuari dagokionez.

Elebitasunaren praktika, zenbaitek uste duen baino hedatuagoa den arren mundu zabalean, eta gai desberdinei buruzko adituen ihardumena bereganatu duen arren, oraindik ere gertakari honi buruzko ezagupen murrizaren jabe gara, faktore aniztasun handia biltzen baitu bere baitan.

Gure kasuan, berezitasun apartak ageri ditu fenomeno honek eta analisis eta soluziobideak ere, egoera berezi honi dagozkionak eskatzen ditu.

Esperientzia hau guztien eskutan jarri eta ikastoletako elebidun egoeraren gogoeta sistematizatu baten beharri erantzuten dio elebitasunari buruzko 1go Symposium honek, kontutan harturik Symposium hau lehen urratsa dela elebidun irakaskuntzak gure Herrian dituen alde bereziak argitzen hasteko. Ikastolaren inguruan mugitzen den jendea eta bereziki ikas-

toiletako irakaslegoa izan da deitua bertan parte hartzera.

Partaideen kopurua aldeztu aurretik pentsa zitekeen baino ugariagoa izan da. Hirurehunetik gora izan dira bertaratu diren profesionalak.

—oOo—

Lehen agurraren ondoren, Koldo Mitxelena, Euskaltzain eta Salamanka Unibertsitateko Irakasle Jaunak eman zuen sarrera hitzaldia, gertakizun honen garrantzia eta zentzua euskararen etorkizunari dagokionez azpimarratuz.

Hitzaldietan ukitu diren gaiak honako sailetan bana daitezke:

a) Elebidun minorien historiko, juridiko eta politikoa alderdiei buruzko gogoetak (Intxausti, Urrutia eta Obieta jaun irakasleak ponentziak).

b) Ikastoletako elebitasun arazoen azterketa, inkesta bidez jaso datuez baliaturik eta honako gaiak aztertuz: Ikastolen tipologia, psiko-eta soziolinguistik problemak eta glotodidaktik zailtasunak. (Siadeco, Higa, Irakasle taldea).

c) Elebitasun egoera eta esperientziak zenbait naziotan: Israel, Finlandia, Gales, e.a.... (Arieh Shoval eta Alvarez Enparantza jaunak ponentziak).

Hamairu izan dira aurkeztu diren lanak, ondoren agertzen denaren arauera:

1. HIZKUNTZAREN POLITIK PERSPEKTIBA (J. Intxausti, Irak.).
2. EUSKARAREN SOZIO-LINGUISTIK AZTERKETAREN AZALPENA (I. Larrañaga, Irak.).
3. IKASTOLEN ELEBIDUN TIPOLOGIA (M. Lasa, Irak.).
4. HIZKUNTZA DIDAKTIKAREN ZAILTASUNEN AZTERKETA PRAKTIKO BAT. (Feli Etxebarria, Irak.).
5. HIZKUNTZAREN IRAKASPENA DONOSTIAKO S. JORGE INGLES IKASTETXEAN (J.L. Perez, Irak.).
6. ELEBIDUN HAURAREN PROBLEMA PSIKOLOGIKOAK. (K. Atutxa, Irak.).
7. EUSKARAREN HISTORI PROZESUAN ZE LEGE-FAKTOREK JO DIOTEN (J. Urrutia, Irak.).
8. ISRAELGO ESPERIENZA (Arieh Shoval, Israelgo Heziaria Ministeritzako Zuzendari Ordezko).
9. EUSKARAREN PROGRAMAKUNTZAREN PROBLEMATIKA (X. Mendiguren, Irak.).
10. INTERFERENTZIA EDO HIZKUNTZEN NAHASKETA ARAZOA AZTERTZEARI BURUZ LEHEN HURBILPENA (A. Otermin, Irak.).
11. IKASTOLETAKO HAUR ETA ERDAILDUN ESKOLETAKOEN AR-

TEAN EGIN DIREN KONPARAKETA ZENBAIT (Higa Psikologo Taldea).

12. HIZKUNTZA MINORITARIOEN KONPARAKETA (J.L. Alvarez Enparantzak, Irak. bialitako txostena).
13. HIZKUNTZA MINORITARIOAK ETA ZUZENA (J.A. Obieta, Irak.).

ONDORIOAK

Handinahiegi zatekeen ikastoletako elebitasunari buruzko 1go Symposium honen antolatzaileen eta bertan esku hartu duten adituen aldetik, ondorio azkenerabakitzaila eta agortzaileetara iritsi nahi izatea.

Gure Herrian elebidun irakaskuntzaren normalizapenari hasiera emateko behar-beharrezkoak diren zuzenbide

1 go Symposium Elebitasunaz

teoriko-praktikoak ezartzera heldu ahal izatea zen helburu nagusia. Hauk honela, atera ditugun ondorio nabarmenak honako hauk dira:

—Beste herrialdeetan dauden elebidun egoere nantzeko berezitasun sail bat agertzen du gure esperientzi konkretoak;

—beraz, guztiokiko problematika honi ondo-ondotik jarraitu beharra ikusi da;

—gure kasuak dituen sozio-linguistik berezitasun apartak kontutan harturik, bai eta berauei eman beharreko trataera berezia ere, atergabe eta berauei eman beharreko trataera berezia ere, atergabe eta sistematikoki ekin behar zaio implikapen linguistiko, psico-pedagogiko, soziologiko eta politikoen ikerketari;

—Euskal Herrian, bai euskaraz eta bai erdaraz mintzatzen direnen aldetik, elebidun irakaskuntzaren eskabidea gero eta handiagoa delarik, ele-

bitasunari dagokionean maila eta erazko egoera konplexutasunera heldu gara, eta honek guztiak heziaria politika eta programakuntza koherente bat eskatzen du.

Aurreko ondorioei zenbait eskakizun jakin darizkiela uste dugu, eta gutxi-gutxieneko eskabide bezala aitortu nahi ditugu Euskal Herriko iritzi publikoaren aurrean Elebitasunaz egin den Symposium honen azken ageribide bezala. Baina beronek ez du esan nahi, printzipiozko beste agiri baten premiarik ikusten ez dugunik; aitzitik, ezin luzatuzkoa ikusten baitugu agiri orokor hori. Hala ere, oraingoan eskakizun hauetara mugatzen gara:

a) **Normalizazio orokor bat:** Euskal Herri osoko lurralde guztietan elebidun hezkuntzari legezko eta egintzazko normaltasun bat eman behar zaio. Helburu eta gogo hori, dagoeneko, Ikastolaren sorkunde eta hazkuntzan mamitu da sozialki. Izan ere, Ikastola hori herriaren egonari eta lanaren gain egin baita, dirutan eta gizonetan eman diren ahalegin neketsuen fruitu bezala, eta —hau ere esan beharra dago— Administrazioaren behaztopoak gaituzte.

b) **Ikastolaren luzapidea:** hezkuntzaren maila guztietara eta gizartealde denetara eraman behar da Ikastola, BUP, COU eta Goi Irakaskuntzaraino (Unibertsitate eta Goi Eskoletaraino) luzatuz, euskal Alfabetatze orokor bat bultzatuz, eta Helduen Etengabeko Hezkuntzarako elebidun Plangintza Orokor bat antolatuz.

d) **Tresneria tekniko bat:** Euskal Herriak behar duen elebitasunari tresneria tekniko autonomu bat zor zaio, eskolagintzatik hasi eta gizarte-komunikabideetaraino, Haurtzaindegietatik Unibertsitateraino, ikastetxe eta tekniko administrazioetara probintzietako eta Euskal Herrikoaraino.

e) **Elebidun irakasleria:** elebidun andereño, irakasle, maisumaistra eta hezitzaileen premia sumatzen da. Hezkuntza eta irakaskuntza elebidunetarako plangintza baten bidez barruan bete behar da orain arte jasan dugun profesiodunen eskasia. Betidanik sufritzen dugun hutsune hau ez da legezko libertate hutsez kitatuko, eta lehenik plangintza hori begiratzen ez bazaio, legea bera ere gezurretan eta itxurakeriatan ibiliko da.

f) **Ekonomi eraketa bat:** aipatutako dena eginkorra izan dadin, premiazkoa da Ikastola elebidunari antolamen ekonomiko egokia ematea. Egiteko hau Administrazioari dagokio, orain arteko ikastetxe elebidunak subentzionatuz, berriak sortuz eta, orohar, herriaren elebitasunerako plangintza egia bat eratuz, izan ere ez baitugu hizkuntza eta ekonomi segregaziorik onartzen.

«Euskaldunen bakea ekartzera etorri natzaizue»

Elebitasunaz 1go Simposium dela eta hemen izan dugu, geure artean, Arieh Shoval jauna, Sobietar jatorrikoa, Israelgo Heziketa Ministeritzako Zuzendari Ordekoa. Bere Herriko hizkuntza esperientziari buruz hitzaldi bat eman zuen, 1go Symposium honetan, txalo ugari jaso zuen hitzaldia, eta ondoren, Arieh Shoval jaunarekin elkarrizketa luzea egiteko aukera izan genuen.

Israelgo arazoa hain eztabaidatua izan arren ere, zalantzan jartzerik ez dago hebertar hizkuntzaren berpizte harrigarriak baduela guretzat ikaspedirik.

—Gure hizkuntza Liburu Sainduko eta otoitzetarako hizkuntza izan da gizaldietan zehar. 1898an hil zen poeta batek haxe zioen: «Nork jakin gure hizkuntzaren azken etorkizuna?, nork jakin ez ote naizen ni azkeneko poeta eta zuek azkeneko irakurleak?»

Dato hauek badute interesik: 1952an hiru ikastetxe nagusi eta seirehun ikasle bertan; 1975ean zazpi ikastetxe nagusi eta hirurogei mila ikasle. Irakaskuntza maila guztiak harturik, une honetan milioi bat israeldarrek osatzen dute ikaslegoa.

1. Ikastolen kopurua probintzika

* Gipuzkoan	80
* Bizkaian	53
* Nafarroan	25
* Araban	8

GUZTIRA 166

2. Ikastolen ugaltzea Gipuzkoan

* 1960	3
* 1965	17
* 1970	63
* 1975	80

3. Ikasleen ugaltzea Gipuzkoan

* 1965	520
* 1970	8.261
* 1976	20.000

4. Ikaslegoaren bilakabidea irakas-kuntza maila dagokienez (Gipuzkoa)

Ikastaroa			
Mailak	1964-65	1969-70	1974-75
Eskolaurrea	336	3.685	7.107
EGB	184	2.068	10.731
Batxiller	—	17	132
OROBAT	520	5.770	17.971

5. 1974-75 Ikastaroa

* Gastu orokorrak	180.100.00 pta.
* Estatuaren laguntza	49.745.000 pta.

—Eta nola uler daiteke prozesu hau?

—Hara, 1912an, Ben Yehudak hizkuntzaren berpiztea nola hasi zuen. Urte honetan zin egin zuen bere emazteak eta berak hebertarra besterik ez zutela egingo bien artean, lehen hitzegiten zituzten alemana eta rusoa-ren orde. Jakina, lehen esan dudanez, hebertarra behe maila batetan aurkitzen zen, eta Ben Yehudak eta emazteak, egunean zehar, hitzik ez eta «hau eman, hartu hori...» esanaz moldatzen omen ziren; iluntzero berriz, egunean zehar falta izan zitzaizkien hitzak har, zerrenda egin eta hebertarrez asmatzen zituzten.

Liburu Saindua eta hizkuntza beraren egitura hebertar modernu batetara iristeko garrantzi handiko bi elementu izan dira.

—Beraz, Ben Yehudaren zinak ondorioak erakarri ditu...

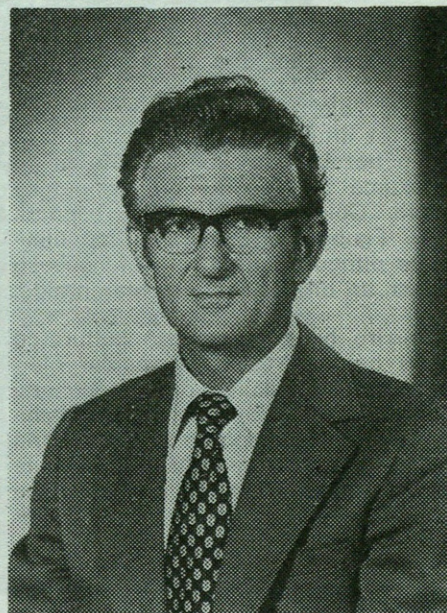
—Beste datu hau argi-emale izango zaizue: 1930ean 150.000ek egiten genuen hebertarra; 1948an, Askatasuna iritsi genuenean, 450.000ek; gaur egun, 3.000.000ek. Hizkuntza baten berpiztea lortzeko ez dira nahiko, halaz ere, Administrazio eta politikoko eskubideak; neretzako, nahi eta nahiezkoa, hizkuntza berpiztuko dela zinez sinestea da; benetako fedea horretan izatea. Guk fede hau izan dugu eta bere fruituak ezagutu ditugu.

—Fedea bai, eta nola moldatu zarete eguneroko bizitzan, sinesten zenuen hori lortzeko?

—Begara, gurean —eta zuenean ere uste dut horrelako zerbait gertatzen ari dela— maisu-maistrek izugarritzko lana egiten dute. Orain 45 urte alemana edo frantsesa erabiltzen zen irakaskuntzan, inork ez bait zuen uste hebertarra irakaskuntzarako gauza izango zenik, eta hain zuzen, maisu-maistrek egindako lehen huelgaren arrazoiak haxe izan zen: sei eskoletako irakasleak bil eta beste hizkuntzatan ez baina hebertarrez erakusteko erabakia hartzea. Orduan hasi eta aurrerantzean irakasleek egindako lanak izan du garrantzirik handiena hizkuntzaren berpiztea lortzeko. Askatasuna iritsi genuen garaian, irakasleen lanak egin zuen posible Diasporatik zetozen hainbat judu etorkin bertakotzea. Irakaslea idolo izatea iritsi zen gure Herrian, guztiok miresten genuen norbait.

—Gurean ere horrelako zerbait bada. Eta egungo egoeran, zer?

—Ba, irakaslegoa emakumez osatu-



rik dago ia osorik. Gainera, orain gutxi arte, soldatak txikiak zituztenez gero, inork gutxi izan nahi zuen irakasle; baina iritsi dugu soldatak eguneratzea eta kondizioak hobetzea.

Lehengo ariari jarraituz, hizkuntzari gagozkiola alegia, zera esan nahi nuke, egun Israelen bi hizkuntza —arabiarra eta hebertarra— ditugula ofizialki onartuak. Kontuan harturik biztanleetatik 15 % arabeak direla, hiru eskola ditugu arabitar irakasle goaren prestakuntzarako, eta Unibertsitatean arabiar ikasketa eta ikerketarako departamentua dago. Hebertarrek arabiar hizkuntza ikasten dute eta, aldearantz, arabitarrek hebertarra. Bestetik, badakizue Diasporatik iristen diren judu etorkinen jatorriak guztiz desberdinak direla, eta etorkin hauen bertakotzea errazteko hogeitaz hizkuntza desberdin erabiltzen ditugu egunero, nahiz irrasaioetan, nahiz egunkarietan.

Etorkin hauen seme-alabek, aldiz, oso ongi ikasten dute hebertarra, eta belaunaldi berriak oso gutxitan hitzegiten du gurasoek Diasporatik ekarritako hizkuntza. Gehiago oraindik, sarritan, hauek erakusten diete gurasoei hebertarra, baina etorkin hauen bertakotzeko eskola bereziak ditugu; Diasporatik Israela datozen guztiak sei hilabeteko egonaldia egin behar izaten dute eskola hauetan, hizkuntza eta herri kulturari dagokionaz jabetzeko.

Israelgo beste gauza jakingarri as-

koz mintzatu ginen Arie Shoval jaunarekin: familia, gazteak, urrun-urruneko Diasporatik datozen juduek, emakumeak betetzen duen tokiaz...

—Guk gizona eta emakumea berdinak jotzen ditugu pertsona direnez gero; gure artean ez dago desberdintasunik.

—Edozein eginkizun eta langintzatan aritzen ahal dira emakumeak?

—Ba, ejerzituan, esate batetarako, orain ez dituzte lehen bete behar izan zuten bezalako lanik. Une batetan 48 emakume izan genituen egazkintetako piloto. Golda Meir-en berri edonork daki. Egungo Parlamentuan lau emakume ditugu diputatu, eta etengabeko lanean ari dira laurak gizartearen alde.

Berriro hizkuntzaren eta kulturaren ariari helduaz, egungo israeldar olerkaritzan bi emakume ditugu onenarikoa: Lea Goldberg eta Dalia Rabbikovich; azken honen poesia zoragarria da, hizkuntza guztiz ederra darabil eta oso gaztea da oraindik, 26 urte ez ditu izango. Jerusalemgo Hebertar Unibertsitatean emakumezko bat, Java Lazarus Yafe da Islam Departamentuko buru, eta gehiago ere izendatuko nituzke.

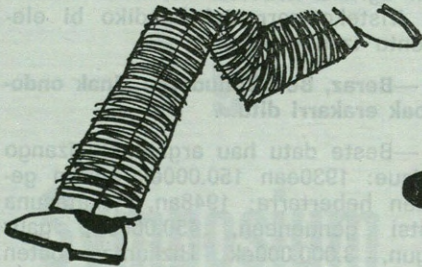
Bukatu baino lehen zuen Euskal Herri honetaz pentsatzen dudana esan behar dut: erabat, zeharo hunkitu nauela zuek duzuen, eta lehen, gure historiari ari naizela, aipatu dudana fedea. Jerusalem iritsi bezain laster, hango egunkari haundienean, zuen Herri honi buruz idatzi behar dut izenburu honen pean: «Euskaldunen bakea ekartzera etorri natzaizue», eta irrasaio bat ere antolatu behar dut, hasiera «Geurea da ta...» doinuarekin emana.

Mari Karmen Garmendia Lasa

EUSKARA

IRAKASKUNTZAN

Astelehenean, hilaren 5ean, Jakintza eta Hezketako Delegatuak, sail guzietako irakasleak eta gurasoak osatutako biltzarre batekin hitzegin zuen. Nazional-etako maiuak, INEMeko P.N.N.-ak, Ikastoletako irakasleak, «Pribada»-ko irakasleak, «Profesional-etako» irakasleak, INEMko katedratikoak eta abar, urte honetan zehar, sail bakoitzeko ordezkari diren erakundeak osatuz joan dira, eta Administrazioarekin harremanetan jarri dira, bere arazo bereziak aztertzeke. Erakunde hauetatik, Irakaskuntzaz zerikusi handia duten gaiak aztertzeke lan-talde berezi batzuk sortu dira.



PNN

Irakasle batzuk eskaini ginen gai hauetaz lan egiteko, irakaskuntzaren sail guzietan harremanetan jartzeko beharra ikusi zutenean. Arazo asko berdinak ditugu eta, horregatik, harreman hauek ongarriak izango dira.

Aztertu dugun gai bat, elebitasunarena izan da. Gai hori aztertzeke, pertsona eta elkarte guzietan zabalik dagoen komisio bat eratu dugu. Irakaskuntzaren arazoak denek dira: guraso elkarteak, haur elkarteak eta abar, irakasleekin batera aztertu beharrezkoak.

Esan dugun bezala, elkar-lan honen lehenengo emaitza Jakintza eta Hezketako delegatuari aurkeztu genion lana da. Idatzi honen mamia hau da:

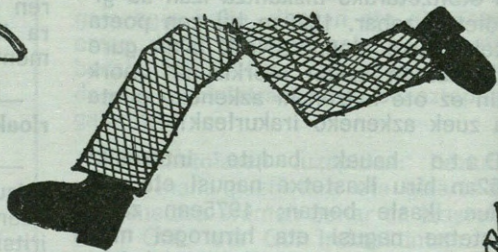
«Irakaskuntza sailean profesionalak eta gurasoak garenez gero, elebitasunaren arazoa zuzenik dagokigu, eta hortarako soluziobideak beharrezkoak egiten du arazo honen azterketa momentu hontan. Behar honek gerora izan dezakeen desarroiak, Irakaskuntza aldetik soluzio bereziak eskatzen ditu.

Bi Hizkuntzen artean elebitasuna

egitazkoa gerta dadin, beharrezkoak ikusten ditugu neurri hauek:

1.—Euskararen irakaskuntza ikastetxe guzietan nahitaezkoa izan dadila, irakaskuntza maila guzietan, era honetan aukerazko eta ordutik kanpoko klaseak baztertuaz. Hortarako gai diran erakundeek behar diren neurriak har ditzatela, hurrengo ikastaroan ikastetxe guztietan, irakasle berezi bat hartuaz, arazo hau soluzionatua izan dadin.

2.—Euskaraz izan dadila haurtzaindegiko, eskol-aurreko, eta lehen maila



PMM

lako irakaskuntza euskaraz hitzegiten duten haurtzainak, eta mailaz maila erdera sar, bi hizkuntzak erabat menderatu arte. Eta alderantziz erderaz mintzatzen diren haurtzainak.

3.—Diru-laguntzak inongo desberdintasunik gabe, baina, Ikastolak, N.E.C. direlakoak uzten duten hutsune bat betetzen duenez gero, bereziki laguntza izan dezatela.

4.—Irakaskuntzaren egitarauetan Euskal Herriko geografia, historia eta literatura ipini.

5.—Euskal Kultura jaso eta bultzatuko duen Unibertsitatea sortu.

6.—Bi hizkuntzen ofizialtasun berdina.

Euskal kulturak berarekin dituen arazo zailak erabakitzeke, eta bere indartze eta desarroiak zaintzeke, beharrezkoak iruditzen zaigu Irakaskuntzaren eraketa deszentralizatzea, eta, hemen bertan, guzti hori eratua izatea.

Rosa Bello, M.^a Asunción Sarasola, Eloi Artolazabal, Miguel Sagües, M.^a Isabel Mugica, Maria Danborenea, Jose Antonio Arbelaiz.



Indar abertzaleen bilera Bergaran

Jose Luis Elkorok esan zuenez, gaur ehunurtehururen bat amaitzen da eta beste bat hasi. Hilaren 21eko eguna ez zen, ez, bat-batekoa izan, abiadura luze batetan urrats bat gehiago baizik.

Abiadura hau bizkortu egin da azken hilabeteotan, eta gertakariak errazkadan suertatu dira, hilaren 21ean kunplitu den lehen epe hau arte.

LEHEN URRATSAK

Urte honen haseran foruei buruzko zenbait hitzaldi eratzen da han-hemenka. Sei hilabeteotan, zortzi hamar pertsona herriz herri mintzatu da, foruek zer diren (edo ziren) eta zertan diren jendaurrean azalduz.

Martxoaren 29an, Bergarako Udalak, bere aldetik, foruak galerazi zituen legeen deuseztapena eskatzen du, eta Lizarrakoa bezalako Autonomi Estatuto bat. Ondoko hilabeteetan, hogeita hamar udalek erabaki berbera onartuko dute.

Tartean, herri mailan, Gestio Batzorde bat osatzen da, foruen eskabideei buruzko asmo eta ekintzak eragin eta koordinatzeko.

EHAS-ESB

Duela hilabete, ekainaren inguruan, EHAS eta ESB-ko jendearen artean, nola baiteko zerbait egin nahia sortzen da Arrasaten. LAIA ere hurbil ari da.

Herri mailako bilera bat non egin daitekeen eztabaidatzen da. Gernika aipatzen da lehenik, baina arbuia gero, Bizkaiko hiri horren sinbologia nahiko manipulagarria izan zitekeelakoan.

Bergara hautatzen da, azkenik, bertako udalaren erabakiak izan duen harrera onagatik, eta gaur eguneko errealitate finkatu baten imajina agertarazten duelako. Zentzu honetan, lehen orriak zabaltzen dira Deba Garaian.

BERGARAKO UDALAREN ERABAKIA

Uztailaren bigarren astean, Bergarako Udalak gure eskubide ta askatasunen alde borrokatu ta hil zirenen aldeko meza bat ospatzea erabakitzen du, eta Euskal Herriko udaletxe guztiei gomita bildatzen die.

EIBAR ALDEAN

Arrasateko asmoa Eibarreruntz abiatzen da ondoko astean. LAK-ek konbokatuz, PNV, ELA-STV zaharra, ELA-STV ofiziala, IAM, CEA, LAIA, ESB, eta EESA (Eibarko Elkarte Sozialista Abertzalea), mahai baten inguruan jartzen dira, eta beste zenbait erabakiren artean, bi hartzen dituzte, Bergarako bilerari buruz:

- 1.—Greba orokorra.
- 2.—Bergarara joan.

ONDOKO GIROA

Gertatua gertatu zenez bezala, ez da abertzale sentitzen den inor Bergarako egunaz poztu ez denik. Hainbaten ustetan, gauzak nekez gerta ziratekeen hobeto.

Bilera, egundoko mezuaz eta esan-nahiaz aparte, euskal indarren neurketa egiteko aukerakoa izan da, lantegien barruko eraginean edota arratsaldean hainbat herritan egin ziren manifestazioetan (txikiak egia esan), esate baterako.

Azterketak ondoko egunetan jarraituko du. Hastekoz, bateratasunaren abantailak frogaturik geratu dira. Eta, baita, taldeen radikalismoaz aparte, instituzio jatorrak lortzearen garrantzia.

LAU ORDU BERGARAN

Hilaren 21a. egun gogoangarri izan zen Bergaran. Euskal Herriaren historian aipatuko den eguna, segurutik.

Eguna, programaz —eta denboraz—, nahiko laburra izan zen. Ez, ordea, mamiz eta gertakariz. Honelako egunik ez du Euskal Herriak azken berrogei urteotan ezagutu.



10etan. Goiz erdirako, jende pila handia bildurik zen Beheko Plazan (San Martin), udaletxearen aurrean.

Autoak etengabe iristen ari dira. «Alkartu-Nai» deritzan elkarteko laurhun gaztek trafikoa antolatzen dihardute Bergarako sarreran.

Maltzagako Polizi Kontrola erabateko erraztasunak ematen ari da (goizeko 7,30etan hasia zen iadanik). Nahiko erraz ere, baina trafikoa geldiaraziz, Durangaldetik, Elgeta inguruan. San Prudentzian, ordea, Arrasate aldeko jendea tantaka pasatzen ari da.

Santamaña inguruan egundoko armada omen.

10,45. Ordu honetan hogeita hamarren bat dira Bergarara iritsi diren udal-batzak. Bergarako erabakia beste horrenbestek izenpetua duenez gero,

ezein gutik espero zuen askorik gehiago.

11,00. Altabotsez diote, meza ordu erdi beranduago hasiko dela. Udaletxe aurreko plaza gainezka dago. Baita San Pedro Eliza ere.

11,15. Hirurogeiren bat dira, iritsiak diren udal-batzak. Nafarrak bateratsu heldu dira, gehienok. Bestalde, Bermeo, Markina, Tolosa, Ibarra, Idiazabal eta Lesaka azkenetariok dira azaltzen. Ez dago herri guztientzat pankartarik eta etorri-ala egiten ari dira.

11,30. Altabotsez diote Arrasateko Alkatea ez dela oraindik iritsi. Problema dituela. Haren zai gaudela.

Arartsateko Udal-batza San Pruden-

tzioko kontrolean geraturik bide dago, goizeko 9,30etatik. Arrasateko hainbat, autoa bide bazterrean utzi eta oinez dator. Beste zenbait Kanpatzar eta Elgetatik zehar.

Eibar eta Azkoitiko alkateak eta Eskudero Rueda prokuratorea, Bergarakoarekin mintzo dira honen bulegoan, San Prudentzioko kontrolaz zerbait ofizialki egin behar ote zukeen. Ordurako bidalia zen bertara mandatarari munitzipala.

11,45. Amezketako kontzejal bat azaltzen da, bera bakarrik. Baita Zumaiako alkatea ere, Zestoako komitiba barruan sartuko dena.

12,00. Halakoren batean, mondra-goetarrek agertzen dira. Elizarako abia da hasten da, Bidakruzeta eta Konbenio kaleetatik zehar.

12,10. Beheko plazatik Goikora, jendeak erruz betetzen ditu kale bazter guztiak. Udaletako ordezkariak pasatu-ala, txalo hotsa izugarria da. Mazer bikotearen ondotik, Musik Banda dator eta ondoren Bergarako Udal-gizonak.

San Pedro Elizan sartzean, txalo hotsa areagotu egiten da. Udaletako ordezkarien aurpegiak guztiz emozionaturik daude. Begiak biziki dizdiratsu. Ezpainak elkarri loturik. Berek ere ez zuten horrelakorik espero.

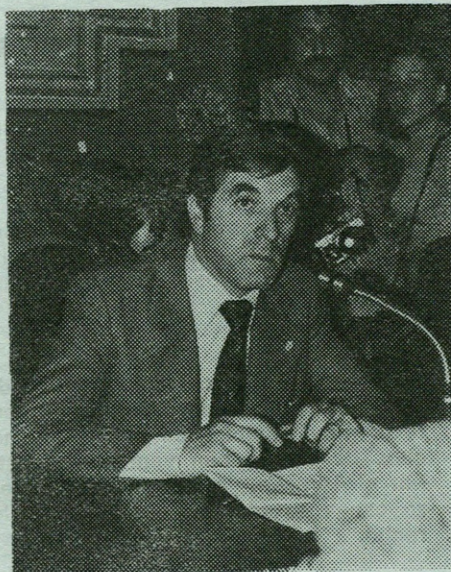
Komitiba ofiziala laurhunen bat pertsonen (banan banan kontaturik) osatzen zuten. Beraz, hortik atera daiteke kontua, eliz barruan lau milatik gora bazirela. Tokirik ez zen. Jaunartze orduan, herriak eziz, apaizek mugitu beharra dute han-hemenka.

Bergarako Orfeoak Migel Gonzalez Bastidaren **Euskal Meza** kantatzen du, eta Azpillaga bertsolariak zenbait bertso. Hona bigarrena:

**Hirurogeita zortzi herriek
hemen hartu dute parte,
eta aurrera jarraitu behar
bide bakarra dakarte,
beste asmorik ez daigun egin
foruak ekarri arte.**

13,00. San Pedro elizatik, komitiba udaletxera abiatzen da berriro. Ordu-

Alkatearen agiria



Ez da errez ez dugun ordezkari-
erabiltzea. Ez da errez egun seinalatu
honetan, Herriak bere duen ekintzaile
lana gudan hartzea.

Baina hala ere, zoriak beharturik,
Udal-batzok, ehunurren mingarri hone-
tan argi ta garbi bere nortasuna azal-
duaz Bergaran bildu dan gure Herria-
ren nahia ta erabakia ager arazteko
erantzukizun larria hartzen dugu.

Nahiz eta bere hedadura guztian haz-
teko erakunderik ez izan azken ehun
urte hauetan, nortasun honek beti iraun
du biziki gure Herrian.

Udala izan da menderik mende eus-
kal politikaren oinarri. Foru errejime-
naren sustraia udal-demokrazian ze-
goen. Ezin ahanztu genezake tradizio gi-
zartearen politik arazoek, hauz biltza-
rrean eztabaidatu ta erabaki hondor-
en, Herriak aukeratu agintarien arau-
era bete arazten zirela.

Badakigu Batzar Nagusiek, euskal
lurralde bakoitzaren politik eta admi-
nistrazio biltzarreak, herri ta hirien or-
dezkariz eratuak zirela ta udaleri ze-
gokiela hartu erabaki gehienek bete
araztea.

Euskal Herriak ez du sekula, men-
deetan gorde duen, seniparte hau ar-
buiatzeko asmorik azaldu.

Mendeetan zehar onar eta ontzat
eman, herri nahiaren aurka kendu ta
azken ehun urte hauetan behin eta ber-
riz eskatu politik eskubideen gal eta
utz ezina aitortzen dugu.

Horregatik, Foru Errejimenean lego-
kigun eginkizuna hainbat urtetan bete
ahal ezin izan dugun Udal-batzok gaur-
tik Herriaren benetako sendimendu-
aren azalpen argi izan nahi dugu.

Gure izatearekin bat zetozen lege ta
demokratik erakundeak egin zituen he-
rri xearen arduretz mintzatuko gara.

Gure hilek oroituaz entzun meza ho-
nen hondoren, oroitu behar dugu bai-
ta, nahiz eta bizirik, urruti daudene-
taz ere.

Batzuk urruti espazioan, beste batzuk
urruti denboran, beste batzuk, aldiz,
nahiz eta ez urruti ez espazioan eta ez
denboran, bai, ordea, Estatuak eraiki
ta sarri herrien bihotzak zatitu ohi di-
tuzten mugaz aldentuta.

Ez ditugu ahanztu nahi herbestetik
etorri ta, eguneroko lanetan murgildu-
rik, gure benetako herri izaeran sartu
ez direnak. Guztiori, gizarte bat osa-
tzen dugularik, etorkizun bakar bat da-
gokigu elkarrekin lantzen dugun Eus-
kal Herriaren nortasunean.

Baina, horretarako derrigorrezko da,
bateratze ta hedapen honetan, herri ta
agintariengandik euskara ofizialki
onartzea.

Pakea nahi dugu. Horregatik, asko
poztan gara Gobernuaren amnistia es-
kariarekin. Hala ere, gure Herriaren-
tzat ez dela askabide izan esan beha-
rra dugu.

Ez da errez indarkeri ekintzak arau
bihurtu ohi diren giro berezi batetan
burutu egintzak odol delitu bezala jar-
tzea, zeren indarkeria nagusi denean,
indarkeria da lege.

Lehenago urteetan gure eskubide ta
askatasunaren alde borrokatu ta hil zi-
ranetaz gomuta garenez gero, ez ote
genduke, era berean, gure egunotan as-
katasun berberaren alde borrokatu ta
hil diranetaz oroitu behar gure He-
rriari galdetzea gustatuko litzaiguke.

Egiz eta benetan beharturik gaudela
uste izanik, Gobernuak proposatu am-
nistia atzerri ta espetxeratu guztien-
gana luza dezala eskatzen diogu Erre-
ge Jaunari.

Hau, gure Herria pake ta lanean ha-
zi ta indartu dedin, aurrebaldintza bat
bada ere, ez da, beste gabe, nahikoa.

Oraintsu, hemen zaudeten Udal-ba-
tzotako askok Lege Zahar askatasun
osorako lehen pausu bezala, Lizarra-
koaren antzeko behar luken Autonomi
Arautegi bat Errege Jaunari eskatzea
erabaki duzute.

Gaur, nahiz eta, egin eskari hori,
Administrazioak geldit erazia izan, be-
rriz egiten dugu ta gure udal erantzuk-
izunean eskatua lortzen ahaleginduko
gara.

Ez goaz amaitzera Naparroa berezi-
ki aipatu gabe. Badira Erreinu hau
ahaztu nahi dutenak gurea den kondai-
ra ta Herri berberaren sustrai ez ba-
litz bezala. Ez lekienik balitz, Napa-
rroa gaur gure artean azaltzeak adi
erazten digu nun dagoen eta zer den
bere izangoa.

Ez, ez da erreza gure Herriari dago-
kion eginkizuna. Gaur, 1976-ko Uztai-
lak 21, ehun urteburu bat bukatzen da
ta beste bat hasten. Batez ere, ekintza-
rako hitzarmen bat da oroipenerako
egun bat baino gehiago. Egunen baten
gure Herria beste herriekiko har-ema-
netan injustizietatik aske jarriko duen
eten gabeko ekintza horretarako.

Eta besterik ez. Bideko geldi-une ho-
nek lagun dezaigula gure Herriaren
etorkizun-gintzan kemen eta indarrez
jarraitzen.

Herri zahar honek jakin du, kondai-
ra lekuko, indarra indarkeritik bereiz-
ten. Uste dugu, gaur ere, batzarre ho-
nen bukaeran, jakingo duela. Agur,
Jaunak!

rako ikurkin bat jarria zen Seminario-
ko balkoian, baita pankarta bat ere:
EUSKERA OFIZIALKI IKASAOLA DE-
NETAN. P.C.-ren anekdota gertatua da
iadanik.

Plazak txalo hotsaz ongi gertatzen di-
tu udaletako ordezkariak. Giroa bero-
z doa. Ikurkin bat agertzen da ja-
dearen artean, eta gero pankarta han-
di handi bat: FORUEN BIURRERA - AM-
NISTIA DENONTZAT. Baita beste bat:
FORUEN BIDEZ ASKATASUNA - AS-
KATASUNAREN BIDEZ SOZIALISMOA.
Eta hirugarren bat ere. Ikurkinak erraz-
kadan azaltzen dira jendartearen, hama-
rren bat gutienez

Jendeak «Euzko Gudari gero» kan-
tatzeari ekiten dio besoa jasoz, eta bi
natzapar nagusiak zabalduz. «Gora
Euskadi askatuta» eta «Gora Euskadi
Sozialista» dirateke oihurik hedatue-
nak.

13.15. Bergarako Udal-batzak Ple-
noari ekiten dio, beste herrietako or-
dezkarien aurrean. Plazan bildurik den
jendeak altabotsez entzun ahal du. Le-
hen hitzak Errenteriako alkate eta kon-
tezejalen oroigarri dira. Gero, Jose
Luis Elkorok agiria irakurtzeari ema-
ten dio, erdaraz. Plazako jendeak «eus-
keraz», «euskera» errepikatzen du
haseran. Agiriaren irakurketa behin
eta berri txalotua da etengabe. Amnis-
tia gaia aipatzean, «Presoak kalera»
oihukatzen da. Nafarroa aipatzen, or-
dea, «Nafarroa, zazpi-zazpi»

Irakurketa bukatu-ala, Alkateak po-
lizien agindua jakinarazten du, har-
da, ikurkinak kentzeko, bestela berta-
ra azalduko dela eta. Txistuak, lehe-
nik, eta «Gureak dira» gero.

Ondotik, «Urten plazara», «Urten
plazara» eskatzen zaio Elkorori, eta lei-
hora azalduz, herriak zein udalburuak
elkarri txaloak jotzen dizkiote.

14.00. Amaieran, agiriaren kopia
bana banatu zen kazetari guztien ar-
tean. Hogeiren bat egunkari, aldizka-
ri eta agentziatako berri-emaileak ber-
tan ziren. Z.º ARGIA-koari euskaraz
eman zioten, sinplifikatuagia behar
bada.

Jendea nahiko azkar eta bestelako
istilu eta eragozpenik gabe sakabana-
tzen da. Bergarako arduradunek uste-
tan, 20.000 inguru izan dira gainerako
herrietatik bertara bilduak.

Zerbaitegatik izango da

MANIFESTU DESMANIFESTATUA

Bergarako batzarrea Euskal Herriko egunkarietan

Bilbon, Donostian, Gasteizen zein Iruñean Diputazioak handikiro batzar-tu arren, Euskal Herriko egunkarietan Bergarako bilerari toki gehiago eskai-ni diotenean, zerbaitegatik izango da.

Bizkaiko Diputazioan bildu ziren pro-bintziako 95 herrien (%100) batzarre-ari, Bergaran azaldu ziren Hego Eus-kal Herri guztiko 68-ri (%14) baino ar-dura gutiago ematen zaionean, zerbai-tegatik izango da.

Hala eta guztiz ere, Bergarako Al-katearen manifestua, ezta egunkari ba-kan batek ere, osorik argitara ematen ez duenean... zerbaitegatik izango da ere.

Eta egunkari bateko zuzendariak bu-rua galdu, eta publikoki erredikulua egiten duenean... zerbait pasatu dela-ko izango da.

GERTATUAREN INFORMAZIOA

Gertatuaren informazioa nahiko ona izan da, batzaz beste, «El Correo Es-pañol» delakoarena edo izan ezik. «Diario de Navarra» oso labur mintza-tu da.

Egunkarien agerpena egun bakar ba-teko ekintzari buruzkoa izan da, doi-doi, alde zurretik egosi den proze-so batetan kokatzeka. Kazetariak, hiru ordu eskas iraun zuen saio baten es-pektadore on bezala azaldu dira. Sin-boloek eta seinaleek, funtsezko arra-zoi eragileek baino aipamen gehiago merezi izan dute.

Jokabide hau, manifestuaren azalpe-nean nabarmendu da.

LABURTUA EZEZIK, MOZTUA

Nabarmenena, Bergarako Alkatearen agiri-az egin den manipulazioa izan da, ezein egunkarik ez baitu osorik eskai-ni, kriterio guztiz desberdinez labur-tuz ezezik, moztuz.

«Explosivo e insólito» bezala jo du Bilboko «La Gaceta del Norte»-k Jose Luis Elkororen agiria, gero osorik azal-

tzen ez badu ere. Hala ere, egia esan, lerrokadarik gorapiltsuenak agertara-ziz.

«El Diario Vasco» donostiarrari, in-primategiko kaxa ngeratu bide zitzaiz-kion bi lerro-sail oso. Nahiko esangu-ratsuak, bestalde, kasualitateaz pen-tsatzan hasteko:

No es fácil tipificar como delitos de sangre, acciones cometidas en un contexto muy especial, en el que los hechos de fuerza han venido a constituir el derecho, ya que cuando la fuerza causa estado, la fuerza es el derecho.

Nos gustaría poder preguntar a nuestro Pueblo, si al igual que hoy hemos tributado homenaje póstumo a los que en épocas pasadas lucharon y murieron en defensa de nuestros derechos y libertades, no merecen nuestra atención aquellos que en épocas más recientes, también han lucha-do, y algún muerto, en defensa de esos mismos derechos y libertades.

EZ AZPIMARKOIN

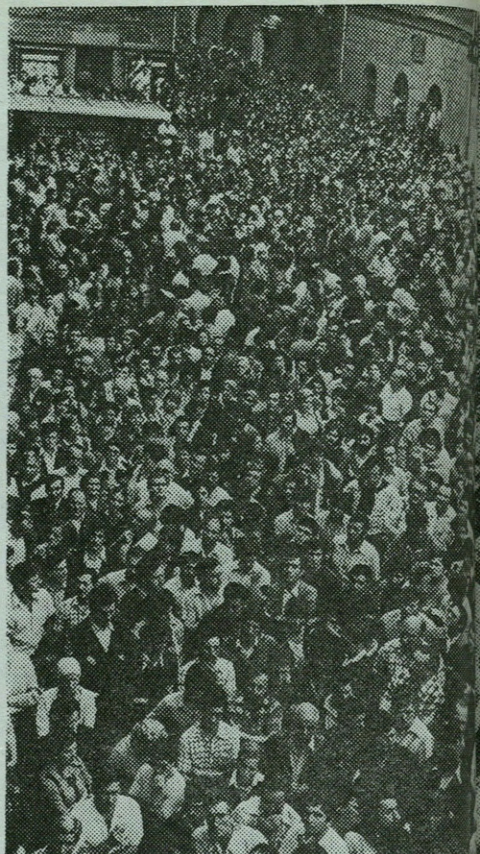
Gipuzkoako besteari, aipaturiko le-rrokada biak ere ahaztu egin zitzaiz-kion, eta baita honako hiru hauk ere.

Es absolutamente indispensable para ello, como factor de integración y desarrollo, el reconocimiento del eus-dera como lengua oficial.

Tenemos voluntad de reconciliación. No podemos por menos de alegrar-nos de la petición de amnistía reali-zada por el Gobierno. Y sin embargo, debemos constatar que no ha supues-to una solución para nuestro pueblo.

Recientemente, muchos de los Ayuntamientos aquí presentes han adoptado acuerdos plenarios, pidiendo a S.M. el Rey, entre otras cosas, la redacción de un estatuto de autono-mía similar al de Estella, como punto de partida hacia la plena reintegra-ción.

Beraz, lehendabiziko bi puntuez gai-nera, euskararen ofizialtasuna, eraba-teko amnistia eta autonomi estatutoa, «La Voz»-ak irensten ez dituen eska-kizunak dira, nonbait.



70 UDALEN

BATZARREA



Nafarrak Bizkaitarrak baino gehiago

Gerraondoko lehen bilera

Bergarara azaldu ziren udalak 68 izan zirela ofizialki esan bada ere, gutienez bi gehiago baziren, Elorriaga eta Zumaia ez baitira kontutan hartu. Horrez gainera, zenbait kontzejal pertsonalki azaldu zen, Amezketakoa bezala, esate baterako.

Zifratan, 45 gipuzkoarrak, 12 nafarrak, 10 Bizkaikoak eta 3 Arabakoak.

GIPUZKOA

Andoain
Antzuola
Aretxabaleta
Arrasate
Ataun
Azkoitia
Azpeitia
Beasain
Bergara
Deba
Eibar
Elgoibar
Elgeta
Eskoriatza
Gabiria
Getaria
Hernani
Hondarrabia
Ibarra
Idiazabal
Lazkao
Legazpia
Lezo
Mutriku
Mutiloa
Oiartzun
Oiñati
Ordizia
Ormaiztegi
Pasaia
Plazentzia
Segura
Tolosa
Urnieta
Urretxua
Usurbil
Villabona
Zaldibia



Zarautz
Zegama
Zerain
Zestoa
Zumaia
Zumarraga

NAFARROA

Bera
Bertiz Arana (Legasa,
Oieregi eta Narbarte)
Donamaria
Donestebe
Elgorriaga
Huarte
Ituren

Lesaka
Lizarra
Iruñea
Sunbilla
Zubietza

BIZKAIA

Areatza (Villaro)
Bermeo
Berriz
Elorriaga
Iurre
Markina
Ondarroa
Otxandio
Zaldibar
Zeberio

ARABA

Aramaio
Laudio
Okendo

BESTE ZENBAIT

Udalez aparte, bertara ziren «Iruñako Euskal Herriaren adiskideak», Iruñako «Academia de Cultura Vasca» eta «Erronkariako Euskararen Adiskideak».

Alderdi mailan, ACN, PNV, ESB eta ELA/STV mugimenduek telegrama bana bidali zuten.

Propio gomitaturik bertan zen ere, Juan San Martin, Euskaltzaindiko Idazkaria, eta beste zenbait euskal idazle eta intelektual.

HAINBAT ANEKDOTA

Bergarara 70 udaletako ordezkariak azaldu baziren ere, ez zen denetatik jende berdina etorri. Hainbat herritatik —Deba bailada-koak, esate baterako— plenoa etorri zen artean, beste zenbaitetatik, ordea, ez zen bat edo beste baino etorri, Amezketara, Zumaia eta Ondarroatik, adibidez.



● ONDARROAKO BIXIGUA

—Ondarroako kontzejalari gogorra gertatu zitzaion, hain zuzen. Berak Bergarara joan nahi eta, laguntzarik ez bide zuen nonbait bestelako kontzejalen artean aurkitu. Berak, ordea, Bergarako biltzarrean ikusi nahi zuen Ondarroako izena, eta baita bere herriko ikurrina ere.

Baina ikurrina gorderik zegoen gelako giltzik ez zuen eta, azkenik, funtzionarioen baten konplizitateaz, eta leiho batetik sartuz, ikurrinaz jabetzea lortu zuen. Paper puska batez izkutatu, horra non dakarren gure gizonak bildumaxoa besapean.

Irteeran, ordea, kontzejalak tope egiten du aguazilarekin, eta honek kezkatu galdetzen dio, Ondarroako doinu bereziarekin:

—Zer daroazu hor?

—Bixiguu... bixiguu.

● HARRAPATU ETA PASATU

—Indar, talde eta alderdi abertzaleek ere izan dute, noski, be-

ren partea Bergarako biltzarrean, jendea batu araztea baino ez bada izan ere.

LAK-eko batek talde mailan esana zuen zenbait egun lehenago, berari 21eko egunak ez ziola gauza askorik esaten, baina, noizbait hasi beharra zegoela, eta egun hau aukerakoa izan zitekeela indar abertzaleak behingoz biltzeko.

Arduradun beronen hitzak besterik ziren, ordea, asteazken arratsaldean: **Hau duk tipoa** —Bergarako Alkateaz mintzo—. **Honek pasatu egin behar gaitu. Talde batek baino gehiagok gustora izenpetuko luke, gero, horren manifestua!**

● MADRILEKO ORDENAK

—Sukursalismoa sarri aipatu ohi da gaur egun. «De Euzkadi» leloa ere proportzio berean, ozta-ozta. Nor den bere buruaren jabe eta nor ez, hilaren 21ekoa bezalako ekintzetan nabarmentzen da.

Hain zuzen, Eibarko ALFA lan-
tegian (1.500 langile), hilaren 21-

ean lanari ez uzteko ordena jaso zen zenbait egun lehenago, Madrileko UGT-eko zuzendaritzak —Barakaldotik zehar— bereziki eman.

Gero gertatu zen, ALFA enpresa «sozialista»ren barruan, abertzale indarrak Madrileko ordenak baino oihartzun gehiago izan zutela. Baina, edozein modutan, hainbatek ordenak nondik hartzen dituzten, garbi geratu da. Alferrik «UGT de Euzkadi» asmatu.

● ONTZAT EMAN EZ ZEN IKURRINA

—Hilaren 21a, beste hainbat gauzaren artean, indar abertzaleen eguna izan zen. PCE eta MCE direlakoek atzera egin zuten, eta LCR, «obserbatzaile» bezala edo portatu zen.

Txistuak entzun, «pecek» entzun zituen. Meza denboran, gazte batzuk, erdi enkaputxaturik —gero kaputxa guztiak sobera gertatu ziren—, lehendabiziko ikurrina jarri zuten Seminarioko balkoi luzeenean. Beheko plazan bildurik zen jendeak erruz txalotu zuen. Ondotik, beste batzuk —bururik azaltzeka— bigarren ikurrina jarri zuten Postetako etxean, «PC de Euzkadi» delako eraskinarekin. Txistu hotsa, ez nolanahikoa. Azkenik, norbaitzuek, joan eta kendu egin zuten.

● BERROGEI URTE ZAI

Funtsean, egun gogoangarria izan zen, bai, abertzale sentitzen den edonorrentzat. Gure ondoan argazkiak ateratzen ziharduena tolosar batek, batere erreparorik gabe esan zuenez: «La-puta». **Berrogei urte honen zai!**

Argazkilariak ez zituen oraindik berrogei urte. Euskal Herriak ehun baino gehiago, ordea.

TXAPELA BATEZ BI BURU

Bergarako udalak eman zuen urratsaren ondotik 28 bat udalek onartu dute haren erabakia eta bere laguntza eskaini. Artikulu hau argitaratuko denarako, Bergarako Udalen Batzarrea eginik izanen da Foruak debekatzen zituen legearen ezeztatzea eskatzeko. Halaz guztiz ere, deituak orok, ez dute behar bezala edo-eta nahi bezala erantzun. Z. ARGIAren herri horietako berri-emaleen kroniken laguntzaz osatu dugu informe labur hau.



durango

Gauzak ez dira herri orotan ere berdinean eman. Durangen, hain zuzen, lehen pausoa, Udaleko bost ordezkari (Aramendi, Uribe Jaio, Barrutia, Elgeta eta Gorrotxategi) eman zuten, herrian nabari zen behar bati erantzunez.

Eskarian, Lizarrako Estatutoaren antzerako zerbait Euskal Herriari itzultzea esaten zen. Alkatearen erantzuna, zera izan zen: Bera ere oso ardurarik zegoela gai horri buruz eta Bizkaiko Kontzertu Ekonomikoaren taldean partaide zela argitu zuen. Alkateak hiru bide proposatu zituen:

1) Lizarrako Estatutoa gaurkoturik edo antzerako bati baietza.

2) Ezetza eta.

3) Erabakia atzeratzea Bizkaiko Kontzertu Ekonomikoa zer den jakin arte, baina zenbait dokumentu eta estudio aztertzen jarraituz.

Bozkek egin ziren, isilean, Aramendik protestatu arren, eta honela ateraziren: 3 baietz, 2 ezetz eta 10 Hirugarren bidetik. «Erreformatu dezagun egitura ezer ez dadin alda» ziotenek irabazi zuten beraz.

Gauza aski garbia da beraz, Bergarako Udalaren hastapenarekin ez dutela Durangoko Udal-batzarrekoek ezer ere jakin nahi.

beasain

Beasain-en berriz Guraso Elkartearen batzar baten ondotik eskaria zuzendu zitzaion udalari arazo honi buruz erabaki herriko bat har zezan. Baina sortzen ari zen arrakasta ikusirik, udalak gutun bat bidali zien, bi puntuok zirelarik inportanteenak: a) Gipuzkoa, Araba, Nafarroa eta Bizkaia, antzinako forua gaurkoturik dagokie. b) Gipuzkoa eta Bizkaia erantzat kontzertu Ekonomikoa bat aztertzen ari den taldea Udaletako ordezkariak osa daiteke bai-eta beste era batez hautatu. Ondotik gutun hau prestatu zuten Herriko Elkarteek: 1) Ontzat ematen da Udalak Lau probintzientzat forueak eskatu izana. 2) Kontzertu Ekonomikoa aztertzen ari den talderik ez eta Udaletako ordezkariak osaturik ez da ontzat ematen. 3) Ez dute Estatuturik onartzen eta gaurkoturik behar duen arren 1931koa onargarri litzateke, behetik gora egin zelako. 4) Oinarritan ez dago geratzerik. Erabaki zehatzak hartu beharreko dira. 5) Hau dena, Udalaren «Pleno» batetan azter dezatela eta lehengo erabakia berrazter dezatela.

Gutun hau han zeuden ordezkari guztiek sinatu zuten bi falta zirelarik zintatzeko. Parroki Elkarteak eta Karitas-ek beste gutun bat bidali zioten apar-

te, kontzertua aztertzeke dagoen taldea ez dutela onartzen esanez eta herriak hautatu behar dituela bere ordezkariak, aipatuz.

Honen ondotik ikusi egin behar Udalaren erabakia.

zestoa

Zestoa ere izan da eztabaidarik aski Foruak direla eta horren ingurutik. Ekainaren 18ko bileran, Udalak lau puntuok proposatu zituen Alkatearen ahotik:

1) Eskaera «ministro de la gobernación» delakoari zuzentzea.

2) Foruak gaurkoturik eskatzea baina Gipuzkoarako bakarrik.

3) «Instituciones forales» izeneko legeak gaurkoturik eskatzea.

4) Ministerio horrek honetarako duen komisia izan dadila lege berriren egile nahiz ondo ikusiko litzatekeen Udaletako komisioren laguntzaz baliatzea.

Proposamen honen aurrean kontzejal batzuek oso gogor ekin zioten.

Hurrengo bilkura berezia Uztailaren 2an egin zen 406 Zestoaarrek zinatutako gutun bat bidali zitzaizalarik udalari. Lehenik alkatearen proposamena aipatu zen lehenengo erabakiari aldatuta batzuek egin zitzaizkiolarik. Oraingo honetan, Erregeri zuzentzen zitzaion dokumentua eta eskaera Euskal Herri guztia erantzat eginik zen. Orduan kontzejal batek herriar eta Euskaldun bezala zein zen bere postura azaldu zuen garbi eta ondoren botazioa egin zen alkatearen proposamenduak irabazten zuelarik.

Orduan sortu ziren istiluak. Herriarrak karraizika hasi ziren eta kale-ratu zirelarik garbi azaldu zuten Udalak ez duela herriaren nahia inondik ere bete.

Esan daiteke Zestoa Bergaratik baino Madridetik urreago dagoela.

OHARRA:

1) Geroztik jakin dugu Zestoa onartu egin duela Bergarako Udalaren Manifestua, agian aldatuta bat eman delarik haren iritzian.

2) Aretxabaletak ere aspaldian onartu zuen Bergarakoaren ekintza eta eskaria. Halaz ere Foruak eskainiriko Z. Argiaren alean Bergarakoaren alde zeuden Udalen zerrendan, ez genuen aipatu. Barkagarri izanen zaigulakoan hemen aipatzen dugu.



ZUBI IRARKOLA

OFIZINETARAKO GAIK
LIBURU ETA ESKOLA-GAIK

San Inazio, 46

Paulo VI, 7

Urrut. 811755

— AZPEITIA —

ESNAOLA ANAIK

ELEKTRODOMESTIKO TRESNERIA SALDU ETA KONPONDU

Pablo VI, 10

Urrut. 812853

— AZPEITIA —

Talleres mecánicos SPRINT

INDUSTRI - MAKINAK

Landeta

Urrut. 811746

— AZPEITIA —

LUIS IBARZABAL AMENABAR

Neurrira egiten dira jantziak

Kale Nagusia, 3

Urrut. 311472

— AZPEITIA —

POGU, S. A.

SUKALDEKO ERREDIZAK

Landeta

Urrut. 311362

— AZPEITIA —

ODRIOZOLA, S. A.

Paper latzak HERMES markakoak
Oihal latzak HERMES markakoak

Landeta

Urrut. 812240

— AZPEITIA —

GANBIL, S. A.

ERREDIZAK

Landeta

Urrut. 811940

— AZPEITIA —

URBIETA Y CIA, S. A.

ERREDIZAK

Urrestil-bidean

Urrut. 812943

— AZPEITIA —

Talleres ZATOZTE

Derby, Puch, Mobilette etxeen ordezkaria, Urola bailaran.
Motoak eta bizikletak saldu eta konpondu

Landeta

Urrut. 812411

— AZPEITIA —

Asador P A T X O

Jendearen gustoko txuletak

Pablo VI, 23

Urrut. 812040

— AZPEITIA —

UZZARRI ardangela

Txuleta onak eta ardea hobia

Eliz-kalea, 25

— AZPEITIA —

Gaseosas ASTIGARRAGA

Garagardoa - Kas - Bitter

Eliz-kalea, 15

Urrut. 811014

— AZPEITIA —

Garage B E C A R

CITROEN etxearen ordezkaria
Berebil berriak - Saldu eta erosi
Konpondu - Koipetu - Garbitu

Landeta

Urrut. 812354

— AZPEITIA —

URRESTILLA Sastrería

Neurrira egiten dira jantziak

San Inazio, 20

Urrut. 811869

— AZPEITIA —

EDUARDO BERAATEGUI Patxo Harategia

Haragi eta txerrikirik onenak

San Inazio, 12

Urrut. 811498

— AZPEITIA —

FAUSTINO GIL

BODEGA RIOJANA

Errioxako ardoa eta bokadillo goxoak

San Inazio

Urrut. 811164

— AZPEITIA —

Hil honen 21ean ehun urte bete dira Euskal Herriak bere Foruen ondakin guztiak galdu zituenetik. Egun ilun eta tamalgarri hura, euskaldun guztion gogoan dago, nahiz eta mende edo gizaldi osoa igaro. Azpeitiko Herri hau euskararen gordailu izan denez, gure Lege Zaharren eustaille tinkoa ere agertzen zaigu kondairan zehar.

Euskal Herriak bere buruaren jabetasuna lortu nahi duen egunotan, Azpeitiko Alkate jator baten oroitzapena datorkigu: ASENSIO IGNACIO de ALTUNA.

Azkoitian nahiz Azpeitian, sendi ezaguna da Altunatarren hau. Deitura honetako seme ospetsu asko ezagutu dugu Urolalde honetan. Altunatar hauen sortetxea Urrustilen dago, nere ustez. Gaur ere zutik dagoen Urrustilgo Altuna.

Geroago, altunatarrak Azpeitiko enparantza inguruan dagoen etxe bikain horretan bizi izan zirela, badakigu ziur. Etxe horrek (gaur Azkueneko denda dago azpian) harmaharri sendoa zuen, Altuna-sendiaren harmaharria noski; baina frantsesek 1794. urtean sartu zirenean (guerra de convención), etxe-jabeak, frantsesen mehatxuz beldurturik, puskatu egin zuen.

Gure «Axentxio» ere etxe horretan bizi izango zen seguruenik. Bergarako herritik aldun agertzen zaigu, baita Azpeititik ere. Lehen Karlistada lehertu aurrez eta ondoren, Azpeitiko Alkate izan zen. Ekintzazko gizona, burutsua eta batez ere, gure Lege Zaharrak ongi ezagutu eta arretaz kunplitzen zituen azpeitiarra genuen Axentxio hau. Gaur esan behar bagenu: «gizon parlamentarista trebea zen».

Gipuzkoako eskualdeak bere Foru-defentsarako zeukan gizonik ausartena eta liberal helburuen aurka nabarmenik burrukatu zen Alkatea izaki, Axentxio Altuna. Batez ere, Donostiako liberalen aurka burrukatu zela, esan beharko genuke.

Jose Mugika-k bere «Carlistas Moderados y Progresistas» liburuan honela dio: «Debió ser Altuna un azpeitiano inteligente, calculador y ducho en el manejo de los hombres. Espiritu realista, muy al tanto de cuestiones forales... No hay duda sobre que Altuna encontró en las hostilidades que las pretensiones de San Sebastián despertaban en la provincia un filón a explotar para mantener su predominio espiritual en las juntas».

Egia esateko, Euskal Foruek izan duten momenturik garrantzitsuenetan parte hartu beharra gertatu zitzaion Altunari. 1839. urteko urriaren 25ean

LEGE ZAHARRAK MAITE ZITUEN ALKATE BAT

ANATSAN



atera zen legeak, nahasmenik asko sortu zuen. Talde bakoitzak nahi zuen edo komeni zitzaion erara aplikatzen zituen. «Eguzkia nora, zapiak hara». Karmelo Etxegaraik dioen bezala: «No bastó el celo de los Comisionados para lograr ese afianzamiento que señalaba Olano como aspiración suprema a que debían tender sus esfuerzos; pues desde las altas esferas del Poder público se mostró en la aplicación de la ley del 25 de Octubre de 1839 un criterio radicalmente distinto del que palpitaba en las palabras antes recordadas del Ministro Lorenzo de Arrazola».

Giro nahasi honetan, urriko legea jaio eta handik urte bete baino lehenago Gipuzkoako buruzagi politiko gi-

sa, D. Francisco de Paula Alcalá izendatu zuten. Buruzagi honen onartzea ordea, Lege zaharren arabera, Foru-aldunek egin behar zuten. Foruek zioten bezala «el uso ó pase de la provincia» delakoa aplikatu behar izaten baitzen horrelakoetan. Paula Alcalaren izendatzeak, baldintzak hauek betetzen ez zituelarik, Azpeitiko Altuna Alkateak, Gipuzkoako buruzagi hau ez zuen onartu, harik eta Foru-baldintzak betetzen ez zituen artean.

«Mi conducta como Alcalde estaba marcada en las instituciones del país. El texto literal del Fuero ordena, y el uso y la costumbre autorizan, el que no se dé cumplimiento a ninguna Real orden que carezca del uso ó pase de la Provincia: además, por el mismo Fuero, los acuerdos de las Juntas son obligatorios en Guipúzcoa».

Altunak honela erantzun zion garai hartako buruzagiari. Paula Alcalak 1840. azaroan bidali zion agiriaren bidez, Altunari Tolosara deitu zion, bere aurrera ager zedila eskatuaz.

Axentxio Altunak lehengo arazoak berritu zizkion, tinko berritu ere, baina Alkatearen jarrera sendoa erreparaturik P. Alcalak, batere txintik gabe Altuna Donostiako presondegian giltzaperatu zuen.

Oso interesgarriak dira, Altunak presondegitik idatzi zituen agiriak. Ikus «Euskal Erriaren Alde» 181. alea. Garai hartan gure Foruak nola aurkitzen ziren ezagutzeko dokumentu ezin garbiagoak, eta Altuna beraren testimonia ere garbia da plegu honetan.

Lege Zaharrak ukatu edo trakestu baino nahiago edozein gauza, esaten zuen Asensio Ignacio de Altuna Alkateak.

Gogoan har dezagun agintari honen jokabide zintzo eta zuzena.



Zorionak herriko festetan
bere erosleei

Enparan kalea, 4

Urrut. 811674

— AZPEITIA —

KARLISTADAK

AZPEITIKO HERRIAN

Gai hau aberatsa eta sakona bezain zabala izanik, xeheki jorratzeko asmorik ez dugu hartu. Azpeitiko gorabehera guztiak hemen agertzea ezinezko gertatuko litzaiguke, bestalde. Horregatik, dato sorta baten inguruan, aipamen batzuk egingo ditugu, gure aintzinako gudari leial haien oroitzapenak gogoratuaz.

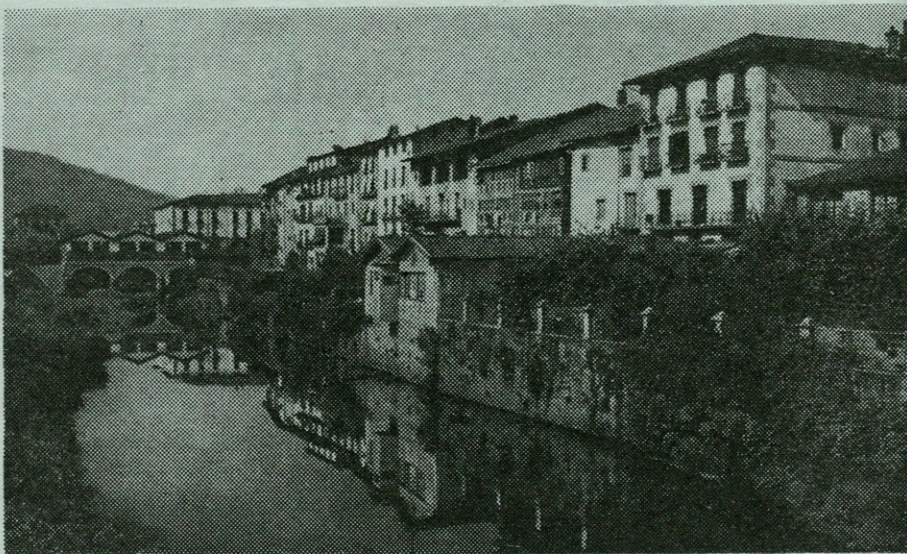
Lehenbiziko Karlistada gogor hura lehertu hurren zegoelarik, Fernando VIIgarrenaren azken urteetan, Azpeitiko herri hau politika arloaz erabat kezaturik bizi zen. Donostiako liberal proteziozaleak bidaltzen zituzten politiko haiek, hemengo Batzarretan agertzen zuten, biziki zorrotz agertu ere, Euskal Foruei zeukaten herra, gorrotoa eta onginahirik eza.

Gipuzkoako Aldundia lau herritan izan ohi zen txandaka txandaka. Lau herri horietako bat Azpeitian zen hain zuzen; baina Aldundiaren aldia Donostiari zegokiolarik ere, Foruei atxikirik zeuden zenbait hauzi zuritu beharrez, Azpeitian egin ziren Batzarre Berezi historiko batzuk.

Foruei buruzko Batzarre hauek oso korapilotsuak gertatzen ziren gehienetan. Beti ere Donostiako liberalen buruetatik sortzen ziren gisa horretako proposamenduak. Xeha dezagun hauek Batzarrenen bat. Oso latza gertatu zen 1831. urteko abuztuaren 18 eta 20an gure herri honetan ospatu zena.

Donostiako Udalak eta Merkatarien Batzardeak (Junta del Comercio, oso indartsua berau) atzerrietatik sartzen ziren etekinei zerga arintzea proposatzen zuten. Honetarako Foruen arauak egin behar zitzaizkien zuzenketak egitea ere, burutzen zuten. Batzarre Nagusia biltzeko txanda Donostiari zegokion berez, lehen esan bezala, baina gai hau eztabaidatzeko Batzar-lekutzat Azpeitia aukeratu zuten.

Donostiako Udalak bi aldun bidali zituen: Jose M.^a Collado (geroxeago Marqués de Laguna) eta Jose Elias de Legarda, liberal iskribau ezaguna berau. Merkataria Batzardeak badaezpada ere... bere aldetik beste bi ordezkari hauek bidali zituen: Jose M.^a Eceiza eta Claudio Anton de Luzuriaga. Pro-



bintziako foruzaleak eta donostiarrak bero-bero aritu ondoren, erabaki gogorak hartu ziren, aipatu Batzarre honetan.

Merkatari Batzardeak bidali zituen ordezkariak ez ziren aldunak; Batzarrean ez zuten eskuharmanik batere, beraz!! Gipuzkoako Foruak zioenez, Juntetan legegizonak ez zuten sarre-rarik. Beste herrialdeetako etorkinek ere, Batzarreak ospatzen ari ziren herrietan egoterik ez omen zeukaten.

Claudio Anton, legegizona izana gainera, Logroñoko Soto en Camerosen jaio izaki. Horregatik Azpeititik uxatu egin zuten Luzuriaga liberal arrotza. Oso neurri gogorra hartu zuten egun hartan Azpeitian Batzartu ziren aldun haiek; baina holaxe gordetzen zituzten Foru-legeak.

Nahiko latzak eta haserretsak gertatu ziren lehen Karlistada lehertuurretik Azpeitian egin ziren Batzarre hauek noski. Luzuriaga aipatuak, Madridilgo Cea Bermudez-en gobernutik lortu zuen «Real Orden» (1832) horietako bat erabakitzera ere, Azpeitira etorri ziren. Antonio Fernandez de Garayalde eta Elias Legarda, biok Donostiako liberalen ordezkariak, oso ikaratuak joan bide ziren Azpeititik. Honela mintzatu ziren ondoren, hemen de discusión más borrascosa en la

gertatuari buruz: «No habrá ejemplar Junta de la Aldea menos civilizada».

Fernando VIIgna hil zen garaian Gipuzkoako Diputazioak Azpeitian zuen bere Txanda. Gure Herriak bizkor aukeratu zuen bere jokabidea, itxura denez. Foruak zituen maita-helburu. Bere alde borrokatzeko prestu zegoen. Gipuzkoan D. Carlos M.^a Isidroren alde artean herri asko jeikitzeke zegoelarik, Valdespinako Markesa, Tolosatik zehar, Jauregi artzaiairen ihesi, Azpeitira etorri zen. Hemen babesa arkitu zuen eta guda-talde bikainago bat antolatzeke laguntasuna ere bai.

Arantzazuko Aita Lasak bere «Jau-regui el Guerrillero» liburu mardulean Urretxuko artzaiairen ibilialdiei buruzko pasarte batetan honela dio: «El 5 del mismo (1833. azaroa) en Azpeitia vieron que los carlistas ocupaban los conventos, las casas, las paredes, los puentes, y todo cuanto podría contribuir a la defensa de los carlistas y ser obstáculo al avance de los liberales».

Gure herri guztia Lege-Zaharren alde atera zitzaigun. Sei urte luzetako gerrate bortitz hartan 249 azpeitiarrek bizi eman zuten!! Azpeitiak garai honetan 4207 bizilagun zuen. Hortik aterra kontu, zeinen galera larria izango zuen gure herriak!!

Decoración textil URBITARTE

UrbitarTE

Urrut.: 812283

— A Z P E I T I A —

249 azpeitiarrek, bizia emanaz gainera, Jose Ramon Rodil-ek karlisten arrakasta erreparaturik Azpeitian sartu zen. Hemen Herria menperatu egin zuen eta 500.000 erreal zigortzat ezarri. Azpeitiak nola edo hala 200.000 erreal inguratu zituen; baina nondik atera Rodil asekaitz harentzat beste 300.000 erreal?

Estu eta larri arkitu ziren garai hartako azpeitarrak. Agintari denak ihesari emanik zitzaizkion. Herrian gelditu zirenen artetik Inazio Zabala aukeratu zuten Alkate. Hauzi gogor hau konpondu beharrez, Azpeitiko herriak Jauregi artzai gudariari laguntza eta birtartekotasuna eskatu zion. Jauregi urretxuarra liberalen artetik ibiliarren, euskaldun jatorra izaki eta bai arretaz lagundu ere gure herritarrak!! Pascual Madozek aipatzen digun liburutegi mardul hura, agian Rodilen menpeko egun larri haietan betiko galduko zen. Mereziko luke sakonkiago azterteak noski.

Aurreneko Karlistada honetako gualburu ospetsu bat, Uranga Azpeitiko semea izan zen. Uranga azpeitiarra 1788. urteko urriaren 7an jaio zen. Karlisten gudarostean General izatera heldua. Bere egunkari jorian O'Donnell eta ingelesten aurka jokatu zuen borroka latz hura agertzen zaigu. Aipatu borroka hau Andoain inguruan burutu zen, Leitzaran hibaia lekuko zelarik. 1837. urteko irailean Teniente General eta Hego Euskal Herriko lau eskualdeetako gualburu egin zuten karlistek. Uranga sena haundiko soldadua zen. Gaztaroan ere Napoleonen aurka borrokatua eta Euskal paraheak ondo ezagutzen zituen. Aurreneko Karlistada honetan Azpeitiak eman zuen buruzagirik onena.

Bigarren Karlistadan ere erne eta sutsu ibili ziren azpeitarrak. 1872ko maiatzaren 1ean Don Carlos VII. (Carlos Chapa) Larrungo mugak iragan eta Bera aldera etorri zen. Garai honetarako bostehunen bat gudari azpeitiar. Amilibia buruzagiarri jarraiki, Izarraitz mendian kokatu ziren. Orokieta hondamendiaren ondok etorri zen amnistiak, Azpeitiko karlistarik ausartenak

giltzapetik atera egin zituen. Hauen artean arkitzen zen Inocencio De Emparan ere. Emparandar hau Teniente Coronel izatera heldu zen. Bere gerrako «Hoja de servicio» oso da interes haundikoa.

Orokietako erortzapenagatik, Azpeitiko karlistak ez ziren beldurtu. Zeren bigarren erasoaldiko burrukarik gogorenean, demagun Nafarroako Eraulen burutua, Inocencio Emparan agertzen zaigu. Garaipen honengatik Leizarragak goraki onetsi zuen Emparandar hau. Neronen esku dagoen eskutitz batetan honela dio: «S.M. el Rey N.S. (Q.D.G.) se ha dignado aprobar la propuesta de gracias que hice en favor del Batallón del Carmen N.º 2 por su leal conducta en acción de Eraul el día 5 de Mayo propuesta que empieza con el Capitán C.º Inocencio Emparan y concluye con el soldado Román Mayoz y como en ella se halla Ud. comprendido con la Cruz de San Fernando se lo participo a Ud. para su conocimiento y satisfacción y con el objeto de que el presente oficio le sirva de patente interés le estiendo la Real Cédula correspondiente.

Dios g.á Ud. m.a. Azpeitia 20 de Enero del 1874.

Antonio Lizarraga».

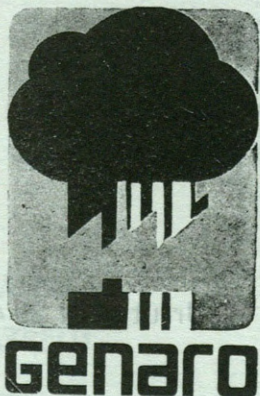
Lizarragak bere graduak oso letra arrazoz eginak ditu; baina badakigu Don Carlosek 1873. urteko haseran «Comandante General de Guipúzcoa» izendatu zuela.

Azpeitiko karlistek Malkorre base-ri ondoan zeukaten leherkaiak eta guda-tresnak egiteko lekua. Oraindik ere nabari dira karlistak utzitako zantzuak toki honetan. Gure herria, dokumentuek diotenez, noiz nahi posizioz aldatzen zen. Adibidez, Emparan jauregian (oso leku estrategikoa) Loma Liberalak, Carlos VIIgarrenak eta lehen aipatu Lizarragak bere prestaketak egiten zituzten.

Gualburu bezala Emparan aipatu dugu; baina «Martir» bezala beste azpeitiar bat agertzen zaigu: Martin Bickendi Arregi. Amubeheko zubian liberekin hil egin zuten 1873. urtarrilaren

30ean. 34 urtetako gudari gazte bat zen Martin. Bera hil zuten egunean, Azpeitia liberalen menpean zegoen. Martinen hiletak galeraziak izan ziren. Gure parrokiako artxibategian honela irakurtzen dugu: «Como coadjutor de la parroquia de esta villa de Azpeitia, provincia de Guipúzcoa, ejerciendo funciones de párroco en ausencia del infrascrito cura ecónomo de la misma, mandé dar sepultura eclesiástica en día de la fecha al cadáver de Martin Viquendi Arregui, natural de ésta. Falleció el día de ayer, a la edad de 34 años, en una escaramuza habida entre las tropas de Don Carlos, a la que pertenecía dicho difunto, y la guarnición liberal de la de esta villa. Fueron testigos del sepelio don Manuel de Odriozola, Cigarrero y don Ignacio Arregui, sepulturero naturales de ésta. Y para que conste lo firmo en Azpeitia, 31 de enero de 1873. Isidoro Bengoechea (rubrika) Tomás Aguirrezabalaga (rubrika)». Don Agustín de Jauregui zen garai honetan. Azpeitiko erretorea, baina karlista sutsua zenez gero, herritik ihesi joan zen Baiona aldera.

ANATSAN



muebles
Genaro SIA

Juan XXIII

Urrut. 81 15 40

— A Z P E I T I A —

Electricidad LIZASO

Elektrika lan guztietan ikasia eta zaildua

San Pelayo, 26

Urrut.: 811341 - 811311

— AZPEITIA —

Muebles LOYOLA S.C.I.

LIBURUTEGI EGOKIAK

Landeta

Urrut.: 812348 - 812449

— AZPEITIA —

FERNANDO OLAIZOLA

Logelarako erredizak

Landeta

Urrut.: 812345-46-47

— AZPEITIA —

DANONA, S. C. I.

Mueble lantegia

Lasao

Urrut.: 811588

— AZPEITIA —

BLUG Ibérica, S. A.

LAMINATZEKO ETA FORJATARAKO MAKINAGINTZA
ELEKTROHIDRAULIKO KUTXARA ETA OLAGARROAK
TXATARRA, ITSASONTZI ETA ABARREN MONTAKETAK
HUSTEKO MAKINAK

Juan XXIII

Urrut. 812148-49

— AZPEITIA —



COOPERATIVA
OBRERA
DEL MUEBLE

Landeta

Urrut. 81 29 40

— AZPEITIA —



TALLERES ZUBIOLA, S.Coop.

ERREDIZETARAKO MAKINAGINTZA ETA KONPONKETA

Landeta

Urrut. 81 26 45

A Z P E I T I A



Cristalería «ALTUNA», S. A.

Santiago, 2
Urrut. 81 25 95
AZPEITIA

Portutxo-Astigarraga
Urrut. 551642 - 552178
DONOSTIA

GLUAL

Hidráulica, S. A.

atos



**material
oleodinámico**

GLUAL HIDRAULICA, S. A. Olio-indarrezko gaiak

ERA GUZIETAKO ZILINDRO-GINTZA, OLIO-UREZ OSATUKO PROGRAMA

SERBO-ERREGULADOREA BEREKIN DUELARIK.

OLIO-UREZKO TRESNEN AZTERKETA ETAMONTAKETA

**LANDETA
AZPEITI**

Urrutizkinak: 811848 - 811849
812344 - 812549

IPAR EUSKAL HERRIA

EMEKI BADA EMEKI, BERRIZ GOITI ARI

1974ean, 2.817.000 tonarekin, hiru milioi tonari buruz ari zen Baionako itsasportua. Baina, joan den urtean itsas-garraioak beherapen handia eza-gutu zuen eta portuko trafikua 1.921.000 tonatara jaitsi zen. Beherapen dorpea, oraindik ezin haziz ari den eskualdearen portu batentzat.

Dena den, badirudi, aurten berriz goiti abiatua dugun portuko lana. Aurten-go lehen bost hilabetei fidatuz, milioi bat tona karga-deskargatu baitira, pen-tsatzekoa da 1976.urtea 1975koa baino antitez hobe izanen dela. Eta, Komerz-ialdegiko arduradunen arabera, aur-tengo itsas-garraioak 2.400.000 tonatara heldu behar luke. Agian bai.

Portu solas, doi doia, bidenabar be-zala, aipa ditzagun, Bordele-tik ehun bat kilometrotan aurkitzen den «Le Verdon» itsasportu berria eta Havre-koaren aldamenean dagoena, «Antifer» deitzen dutena.

Lehena, frantses Estatuko portu haundien sailera iragan berri berria dugu. Egungo itsas-garraio haundiak eskatzen dituen muntadura berrien jabe egin baita. Ez da dudarik Bilbo-koari konpetentzia edo konkurrentzia bizi bat sartuko diola.

Bigarrena, munduko haundiena omen. Egia esan frantsesek biziki mai-te dute horrelako gauza harrigarrien egitea, beti badute zerbait beste gu-ziek baino gehiago. Atzo bazuten «le France» deitu itsasontzi alimalea. Eta badakigu nola bururatu zaien bere denbora, frantsesen menean behintzat. Eta orain, Antifer delako itsasportu paregabea ireki duten egunean, mun-duko petroluntzirik haundiena bataia-tu dute! 450.000 tona, 414 metro luze eta 66 metro zabal! Esan gabe doa, gu-retzat haundi baldin bada ere, itsasoa-rentzat ez dela intzaur kuskua bat bai-no gehiago izanen... Dena den, haun-dien erreinuan erorikoa beti gorago-tik egiten da. Zorigaitza ordea, hau da: eroriko mota horien ondorioak denen bizkar izaten direla!

BAIONAKO KOMERZIAL EGUNAK

Aurten Baionako komertzial egunak arras moda berrikoak izanen ditugu. Ez da gehiago karrikaren gainean sal-tzerik eginen eta ondorioz hiriz kanpo-tik etortzen ziren saltzaile bidelaririk ere ez da aitzineko urtetan bezala ager-tuko. Oro har ez da beharbada gaiz-kiago izanen, egun horietako saleros-pe-nak saltegien barnean egin ditezten. Komerzioko egun berezi horiek uz-tailaren 28an hasiko dira, lekuko fol-klorearen koloreekin gainera, zeren laurhun bat dantzari ibiliko baiti-

ra hiriko lau hegaletan eta agorrila-ren edo abuztuaren lehenean burura-tuko dira.

Dantzari solas esan dezagun ere, uz-tailaren lauean, milako bat dantzari, euskaldun eta biarnes, bilduko dela Donapaleko pilota lekuan.

SEGURANTZA SOZIALAREN ZULOA

Frantses estatuko segurantzaz sozia-la ezaguna da urtetik urtera barnatzen ari zaien zuloarentzat. Edo diru-gal-tzearentzat. Joan den urtean, hiru mi-liar eta erdi libera berriren zuloa ba-zuen bere diru-kutxan. Aurten, jadanik, miliar bat erditara heltzen da diru-eskas hori; alta, joan den urtearen bu-kaeran, ministroen kontseiluan hartu ziren prisako erabaki batzuei esker, bederatzi miliar libera berri gehiago sartu zaio kutxan!

Gobernuak nahi luke diru-iturribide berri zenbait jarri eta osasunari edo artalekuei eratzikiak diren gastubi-deak gutitu. Behingoan ados ditugu nagusieria eta langileria-oren ordezka-riak, esateko estatuaren gain diren kontuak ere segurantzaz sozialaren biz-ka-joaten direla, hala nola ospitale-tako muntadura berrien amortizamen-dua, xaharren paga, bizitegi-tako alo-kairua eta beste. Ez da beraz harri-tzeko zuloa haundituz badoa ere!

Dena den, dudarik ez da, estatuak ez dituela horrelako xahupideak berriz beregain hartuko, eta lehenago lege berri sail bat botako duela, langileria-ren dirutik gehixeago hartuz delako zuloa parte bederen estaltzeko.

EUSKARA BAKALOREAN

Aurten, klasikoetan 117 eta teknika-larietan 25 ziren bakaloreako etsami-netan euskara presentatu zutenak. 1.500 ikasleren artean, frango guti, ha-marretik bat doi doia! Dena ere on, esaten ohituak gara!

Etsamina berean, 250ek espainola hautatu dute, 90ek alemana, 50ek ok-zitanoa, 61ek latina eta batek rusoa.

Euskarak ez du bakalorean lore ha-undirik bilduko. beheragoko maila guztietan ez baldin bada euskarazko irakaskuntzarik egiten!

BAIONAKO OFIZIO IKASTEGIKO GREBA...

Azken egun hautan izan da segur mugimendu Baionako ofizio-ikaste-gian. Ez bat, ez bi, bere baitan dauz-kan laurhun eta berrogeita hamar ofiziale gaiak, neska eta mutikoak, gre-

ban jarri dira. Eta hamar egunez egon ere: ekainaren 28tik uztailaren 12ra arte.

Zergatik bada? Mugimendu horren abiada, ohiki oporraldien abiagarri izaten ez den gertakari bat izan da. Zuzendaritzak zentrotik kanpo eman ditu, gau bat elkarrekin lo egin zuten neska-mutikoak. Beste guztiek hauen alde agertzen dira eta hauen barnera tzea eskatzen dute, lanetik gelditzen direlarik. Berehala beste eskari batzu ere zuzendaritzari helarazten dizkiote, hala nola ikastegiko barne-araudiaren berri-zapena, hilabete sarien goratzea, ofiziale-gai guztientzat smiga (hilabe-te-sarririk apalena) eskuratzea, politik eta sindikal libertatea, greban iragan orduen pagatzea eta ikastaldia aste batez luzatzea.

Zuzendaritzak Paristik bidali die be-re ordezkaria, afera lekuan bertan gre-bari-oren ordezkariekin eta ikastegiko zu-zendariekin uritzeko. Aterabiderik ez zetorrela ikusiz, grebalariek, ordu ba-tez bere bulegoan atxiki dute jaun zu-zendaria eta azkenean poliziak etorri behar izan du haren libratzera.

Dena den, hamar egunen buruan be-ren eskariarik zenbait erdietsi dituz-te. Hala nola, gatziguaren kentzea, ikastaldiaren luzapena, barne-araudia-ren berri-zapena. Eta greba utzi behar izan dute, zuzendaritzaren mehatxu baten ondorioz.

Dezagun esan bururatzeko, ikastegi honetan direnek, 18 urtez petikeok 410 F. hartzen dituztela beren lanaren-tzat. Eta 18 urtez goitikoek gutienez smiga eta zenbaitek gehiago, adinaren eta hor sartu aitzin zuten langile-mai-laren arabera. Etzana urrik ukaiten ahal dute lekuan bertan eta jana pre-zio hoberenean.

PORNOARI: bai. EUSKAL AN-TZERKI BATI EZ!

Duela zenbait denbora Baionako al-kateak ez du baimenik eman ikasle gazte batzuek, Laugako kiroletan, hi-riko gazteen elkarretaratze baten ka-rietara eman gogo zuten euskal an-tzerkiari. Antzerkiak Euskadi zuen ize-na.

Hiriko zinesala guztiak pornoak be-reganatzen ari ditu. Gisa horretako fil-mek baitute, halabaina, jende gehienik bil-arazten leku horietara. Herriko etxera protesta letra batzu ere bida-liak izan dira. Eta Alkatearen erantzun-a ahal bezalakoa izan omen da.

Ipar aldeko gazteria guztia porno-kerian gal baledi, horrek ez liezaieke nik uste buruhausterik eman gure agintariei. Hauen guztien buruhaustea, berek agertzen digutenaz, badirudi de-la, gazteria hori euskal kulturari eta politika bideari lotzea. Herri zapaldu guztietako arazoa hau ere.

GEXAN LANTZIRI

markina

Aspaldi ixilik egon ondoren, berriro ere Markinako albisteen harira bihurtzen gara. Ospatu berri ditugun jaiak izango dira albiste honen enbor.

Uztailaren 4ean S. Martin jaia ospatu zen, izen hori duen Iturreta ermitaren inguruan. Bazuen jai honek Markina eta inguruko umeak bertaratze erakar-indar berezirik. Urtero bezala, euskal lehiaketa bat prestatu zuen «Zerutxu» Kultura Alkarteak. Eta sari-banaketa batera egun guztiko mendi-jaia ospatzeko, S. Martingo zelaia aukeratu. Bertako jaia ospatzen zen egun berean hain zuzen.

Lehiaketa, Markina eta inguruko euskal ohitura zaharrez zen, eta lan interesgarriak agertu ziren: 7 urtetik 9ra artekoen taldean, LORENA AMUTXAS-TEGI izan zen txapeldun; eta 10 urtetik 12ra artekoetan, Jose BASKARAN.

Jaiak bere alde onak izan zituen, baina baita akats handiak ere. Eratzailleen aldetik, eginkizunak obeto zehaztu eta lotu beharra ikus zitekeen. Gurasoen aldetik ere axolagabekeria piska bat nabari zen, lehiaketan parte hartu zuten ume asko ez bait ziren sari-banaketan izan. Non ote ziren? Ondartzan behar bada...? Bazkal ondoren, giro alaiagoa zegoen; ume eta adinekoen jolasak hasi zirenean batez ere.

Uztailaren 11an, Umeen II. Euskal Jaia. Gogoangarria izan zen egun hau. Beti bezala ondo eratua. Meza bera ere, euskal meza herrikoia eta umei ondo egokitua. Sarreran eta herri-otoitzean bertsolari txikiak parte hartu zuten. Hitzaldia, ume biren artean elkarriketan osotua.

Bi burdi-apain atera ziren kalera, giro berezi bat kalejirari emanaz. Batak, Gernikako Arbolarren irudia agertzen zuen. Besteak, berriz, akelarrea agertu nahi zuen, koba zulo bat, aurrealdea sorginez beterik zuela. Ijito-burdiaren tankera piska bat bazuen ere, oso xelebre agertu zen.

Jaialdiari azkena emateko, Bilboko «BETI JAIA ALAI» taldeak Behe Nafarroako Ihauteriak dantzatu zituen. Markinako sekula ikusi gabekoak eta iendearen gogoko izan zirela esan behar. Beste taldeak honek hauk izan ziren: Etxebarriko «UZTARGI», Berriatuko «SARATS», Amorotoko «EGUN SENTIA», Ondarroako «KRESALA», Flocibarko «IZARRA», Durangoko «TXORITXU ALAI», Zornotzako «UDABARRI». Bilboko «BETI JAIA ALAI» txikien taldea, eta Markinako «ZERUTXU». Mikrofonotik Ifaiki Irigoven dantza bakoitzaren xehetasunak ematen. Berak ohi duen trebetasunez bete zuen zeregina hori.

Karmen jaiak ospatu berri ditugu. Karmen egunez, meza nagusia bertso-lariz eta dantzariz girotua izan zen. Bertsolariak, Arregi eta Mugartegi. Meza ondoren, aurrekua eta kartoizko banda. Arratsalde eta gauean, pelota partiduak. Gauzatxo batzuk kenduz gero. Euskal Herri itxurarik ez zuen Markinak. Beste egunetan ere, programan behintzat, euskal kontzientzidunak erakarteko ezer gutxi agertzen da. Egitez, gauzak obeto atera omen dira, alkatuek herriatik alde egin zuelarik, haren ordezkak iendeari atsegin ematen saiatu zirelako.

Denok dakigu zergatik izaten diren Markinako Karmen jaiak hain motelak eta euskal kutsu gutxiak. Herriaren kontura bizi arren, herriarekin ez dagoen udaletxeok buru denaren eruz. Beti gabiltza demokrazia hitza aldarrikatzen. Baina bien bitartean batzuek, herriaren lepotik barre egiten jarraitzen dute. Egia ote da herri bakoitzak berak merezi dituen gidariak izan ohi dituela...?

etxarri aranz

Joan zan hilabetearen erdi aldera, Ekainaren 21 an hain zuzen, gure herriaren gertatuak, negar samien bete ginen. Ez zan gutxigorako. «Punto y Hora», aldizkariak zioen bezala, Andia Mendi aldean «Lore Pozointsua», sortu da. Eta lore ziztrin honek Etxarriko herria goibeldu du.

Bost izan ziran hilak, eta danok diogu, gaur egun oraindik, gehiago ere izan zitezkeala. Eriotz gogorra benetan gure herritarrena, eta latza samina beren sendikoena. Ez zait inoiz ahaztuko, egun hartan herriko lau bost aitonek elkarri ziotena: «Horrelakorik, gorputzak geratu ditukan bezala, azkeneko anai arteko gudaketan ez bada ez diagu inoiz ezagutu». Nik, nere artean nioen: lehen euskal odola, euskal anaiak eta orain ere berdin, herriak «bake bake» iraun arazteko sortu dituzten tresnak, Euskal Herriko herri txiki hau aukeratu dute bost gizaki barra-barra egiteko.

Egun gutxi barru, «Diario de Navarra» egunkariak herri guztiaren giro eta eskaerak entzunaz, gertatutakoari buruz Udaletxeak hartutako erabakiak zekarzkin. Asmo hoiek, hau da, zegokie-neri responsabilitateak eskatu, mendian leher gabe geratzen diren guda tresnak jaso ditzatela, Andia mendia guda probaketa erabili ez dezaten eta abar, zeharo zapuztuak eta aurrera biderik gabe geratu dira.

Ez da lehendabiziko aldia eta ezta ere herria antzeko erabakiak hartu eta gero hortan geratzen diranak; buru pixka bat egin dezagun eta ikusiko dugu berdin gertatu dala Lizarran Montejurra gertakizunekin.

Udaletxeok ez dutela aurrera io nahi garbi ikusten da, baina herriak, hemen edo han, esplikazio bat eskatzen du. Zergatik ez da aurrera joaten. Egun batean emandako hitzak urrangoan ez baldin badu baliorik, nora goaz? Herriaren serbitzurako zaudete edo agintari esanak herriari ezartzeko?

Goi goiko batzuen agiria dala eta, Udaletxeak ikututako puntuak gezur hutsak dirala, eta agiri guztian herriari egiten zaizkion irain batzuei erantzun bat emateko gauza ez bazarete... Zertarako zaudete herriaren agintaritzan?

Ez zait batere ongi iruditzen, berdin diote gure herrian aitz indiek, zuek eta zuen antzeko zenbaitek daramazuten «bidea». Denborak ez ditu irain eta burlak gehiagokorik gabe ahaztu arazten. Gizon bezala, euskaldun bezala aurrera io behar dugu, beldurraren harra gugandik aldentzen saiatuz. Horrela jokatzeko ez duan Udaletxea, herriaren ispiu eta laguntzaile izan ordez, bere galgarri eta eriotz bide bihurtzen da.

URGAIN

beasain

GAISOTEGI EDO RESIDENTZIA

Erdal egunkarietan aipatu denez, Donostiako Geriatrico deritzana prestatuko omen da gaisotegirako eta Goiherin (Zumarragan edo...) egiteko ziren gaisotegia ez omen da eginen.

Beasaingo Guraso Elkarteko Lehen-dakariak ordea, besterik adierazi zuen herriko Elkarteen eginko bileran eta pozten gara hori horrela izateaz. Alegia, Escudero Prokuratorearen bitartez jakin bide da, Seguritate Sozialeko Buru den Sanchez de Leon jaunak dioenez, Gaisotegi hori eginen da eta gainera Zumarragan eginen da. Lehen, herria hain finkaturik ez bazen ere, orain baietz, Zumarragan eginen dela; horrela erabakirik dagoela eta gauza normalki doala. Gainera, urte hau bukatzerako ekintza honi heldu behar zaiola...

baztan

Behe-Nafarroako Bidarra deitzen den herriak ospatu ditu bere bestak. Euskal bestak euskaldun herri huni dagokion bezala. Herri hunek Baztan-ekin mugatzen du; Urdakura, Aritzakun eta Iparlako mendiek bere dermioak ukitzen dituztela. Gure barrideak dira. Gainera herri huntan baztandar emazteki aunitz badira bidarritarrekin ezkonduak, etxe aunitzetan badute etxe-koandre baztandarra. Lehenago anaiak balin baginen, orai aunitzez gehiago gara. Euskaldunak euskaldunekin horixe baita zuzenbidea.

Uztailaren 11-ean ospatu zuten Nafarroaren eguna. Nafartarrak haiek eta nafartarrak gu eta denak gure Ama Euskal-Herrikoak. Egun hortan nafartar datzari-talde andana bat bildu ginen eta hor ari izanak gara gure sorlekuko dantzak erakusten. Baztandarrarekin batean hor aritu ziren, Ituren-go «zanpantzar», Lizarrako dantzariak eta bai Otxagikoak ere. Euzkadiko Ikurrinaren itzalean dantzari-talde guziek saio ederra egin ginuen. Jaialdi huntan eta Nafarroaren izenean, Iruñe-ko eskaltzale jator bat mintzatu zitzaizkion eta euskara garbian goraiatu zuen nafartarren arteko anaitasuna, maitasunezko agurrak eginik bi eskualdetako anaiak bat izan gaitzen, denak haurrideak bait-gara eta danak ama baten umeak, Ama hori Euskal-Herria baita.

Ziberotar bikote batek abesti aberkoi bat kantatu zaukun. Boz ozenak eta indartsuak bi ziberotar gazte hauek, beren deihadarrak bi eskualdetako mendi zokoetako oihartzunak garbiki ihardesten zituela.

Jaialdi hauek garrantzi handia daukate, elkar etzagutzak aunitz balio du, euskaldunen arteko hartu-emanak arras beharrezkoak baitira. Anaiak izaki eta elkar ez ezagutzen, hori ere tristetia da.

Arratsalde zoragarria iraganik alaiki etxeratu ginen, bidean ziberotarren oihu aberkoia gogoan ginuelarik.

Muga gainetik Eskual Herrian

Muga best' aldetik Eskual Herrian

Nun da ordin Frantzia?

Nun da Espainia?

Mugatik bi aldetan beit' Eskual Herria

Mugatik bi aldetan beit' Eskual Herria.

Gure zerbitzuak «ahoa du neurri»

Ez dugu jaki-sail jakinik eskaintzen. Gipuzkoako Industri Bankoan inoren "ahoa neurria" aritzen gara lanean.

Lehenik zure nahikarien berri jakin. Gero geure iritzia eman, zure gogoen gisakoak. Baltzuekiko gure zerbitzua diruzko jaki-aukera ugaria da, izatez.

Esaterako: Ondasun geldien finantzatzea. sei urtetarainoko epez.

Edota baltzuetan partaidetasuna, beren merkatuari dagokion zabaldua erdiestera hel daitezten.

Edota sail berezituak abian ipintzea eta aldi bateko zuzendaritza, hartarako behar harko den lagun taldea prestatzeaz gainera.

Edota orotariko argibideak ematea: baltzu elkartzetik hasi eta montioa egiten eta berri-biltze sistemak ezartzen laguntzeraino.

Zerbitzu hauetarik zenbait antzinako diru-sukaldeko jakiak dira. Beste zenbait guk asmatuak.

Beraz, zein duzu hasteko gogokoena?



Gipuzkoako Industri Bankoa

Hernani, 15 — Telefonoak: 423821 - 429773 — Donostia



Autorizado por el B. de E. n.º 10.923 / 2

Euskal zinemaren errealitatea

gozkio, pinturaren, eskulturaren eta musikaren kontrakoa da, egileei dagokienez.

Ez dago egilerik. Motibazio sozio-politikoak oso argiak dira, estatuko ideologiaren zerbitzutan dauden eta jendea inozotzeko duen harmarik garrantzitsuena baita.

2.º Industriak eta egileak ukan behar dituzten harreman katearen bidez produzitu, errealizatu, gestionaturiko euskal zinea. Errealizatzaile, aktore, figurante... sindikatoaren sortzea. Zi-

3.º Estatuaren ideologiatik at dagoen zinea da.

4.º Nazional errealtateari buruzko gogoetek sortarazitako zinea da eta

Esan genezake gaurko euskal zinema, zinema industriatik zeharo alendua egoteaz aparte, ezin bestez, bere ondorio eta helburuek sortarazi duten bakardade batetara behartua dagoela.

Ondorioak garbi asko azaltzen zaizkigu. Estatuaren baimenik ezak, nahiz euskarari buruz, nahiz kulturari buruz, nahiz nazional arazoei buruz, «komunista», edota erdeinu gisara «komertzial» dei genezakeen nazional zinema alde batera baztertzea ekarri du berarekin. Hau da, euskal zine komertzial batentzat ez da izan laguntzarik.

Oleak egiten duen zineari «euskal zinea»ren izana emateak garrantzidun galderak sortarazten ditu:

—Euskal zinea ahal da kultural, nazional helbururik ez duena?

—Euskal zinea ahal da irudiaren (imaginaren) eta ikuslearen arteko komunikabideatzat euskara erabiltzen ez duena?

—Zenbateraino galerazten du zinemaaren industri egoerak euskal zine baten sortzea?

—Euskal zinea ahal da izaerari dagokion bereiztasun batzuk zaintzen ez dituena eta industrial produkzioak mugaturiko internazional zinea dirudiena?

Gaur argi dakusagu errealtate nazionala, espainiar estatuko industriak zinema elkarte handiei loturik egiten duen produkzio eta banaketak mugatzen duela.

Zine tokietan, nazional errealtateatik at dauden filmeak ematen zaizkigu.

Ikusleak, komertzial ez diren zenbait une alai eman diezazkion filme bat aukeratzeko orduan bere iritzia beste biderik ez du.

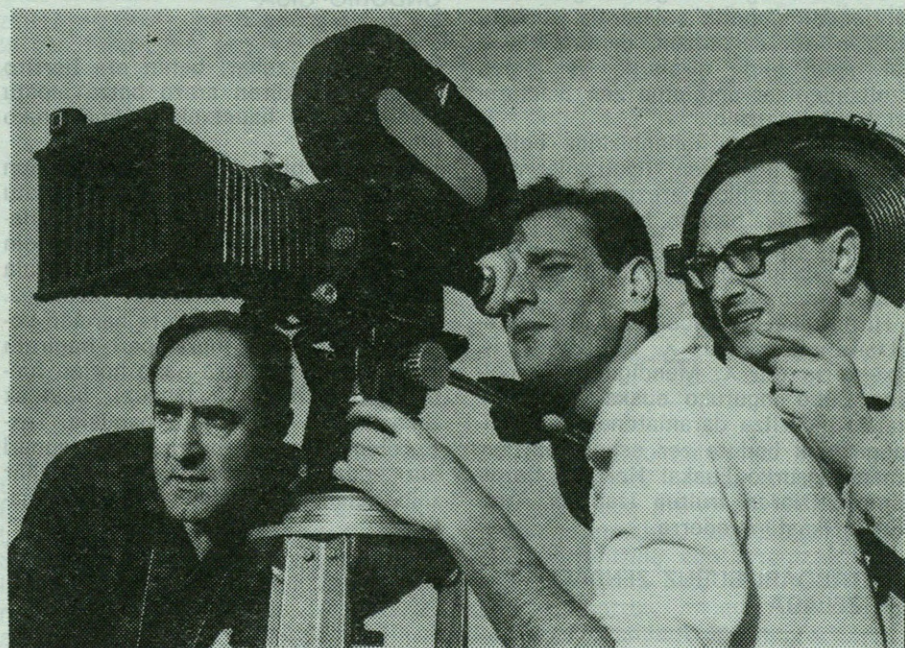
Bestalde, euskal burgesiak, katalan burgesiaren alderantziz, ez du nazional zine bat bultzatu eta lagundu, baizik eta zine internazional bat, herri desberdinekin internazional deritzena, egiteari ekin dio.

Donostiako zine jaialdi eta festibalak berak ere ez du sekula nazional zine baten prestaera bultzatu, festibal hau batipat internazional mailadun estatutau duen festibala baita.

Zeharo diferentea da, ordea, espainiar estatuko herri diferenteetan sortzen eta prestatzen ari den «beste» zinea, hauen artean du euskal zineak bere lekua eta hemen azaltzen du bere nortasuna.

1.º Industrietatik at dagoen zinea da.

2.º Produkzioa, produktoreen onginaliari mugatzen du, hauek beren dirua berriz eskuratzeko esperantzarik gabe eskaintzen dutelarik.



kulturari eta politikari buruzko planteamenduak aurkeztzen dituena.

5.º Zine hau ertzatua (marginado), bere eskuko, e.a., gutxi batzuentzat, minorizat bakarrik da gaur. Hau logikoa da. Kultur asteek bakarrik dute zine hau bultzatzeko ardura, oso erakusketa mugatua dutelarik estatuko produkzioarekin gonbaratuz.

6.º Ez da zine herrikoa, herriak ez bait du parte hartzen. Baina, bestalde, herrikoa da, zine honen egileak herriaren eta kulturaren bitartekoak direlako. Egileak, Herrian jaioak, honen ondorio dira.

HELBURUAK:

1.º Kolonialismoa bukatu, euskal zinea, ezagutzen ez ditugun maila-tara iritsiko da. Zinea, kulturari baga-

neari atxikiriko jendea, zineaz gogoeta egin eta industrietatik berezi diren bere problemak bultzatuz jendea.

3.º Nazional errealtateak bere zinea sortuko du.

4.º Imaginarekin harremana duten forma eta kontenidua ikusteko, eztabaidatzeko, planteatzeko zentroak sortu. Herriaren partizipazioa filmaren burutzean, egileak filmaren elementuak antolatuko lituzkeen zinea.

5.º Gaur ez dugun kritika bat sortu. Kritika honek, baturik, obra eta ikuslearen arteko zubia izan beharko luke. Kontenidoei baino gehiago formari dagokion planteamenduei zuzendua.

6.º Zineari ikastoletan, lizeoetan, unibertsitatean sarrera eman, telebistari erasotzeko.

XABIER GARCIA

Arrasatetik dator notizia

Ikastaro guztiz interesgarria emana da iadanik Arrasaten, uztailearen 1etik 14era bitartean.

Hiru mailatan pentsatua eta eratua zen ikastaroa, aldezturik aditzera eman zenez. Hobeki esan, hiru ikastaro eman dira aldi berean:

- bata, itzultzaileentzat bereziki prestatua
- bigarrena, Euskaltzaindiaren irakasle karneta lortu nahi dutenentzat antolatua
- eta hirugarrena, euskaraz mintzatzeko erraztasuna iritsi nahi dutenentzat eratua.

Uztaileko egun sargoriak gorabehera, jendea gogotik saiatu da euskara ikasten eta sakontzen, denera 130en bat lagun bildu direlarik. Ni hemen itzultzaileentzat antolatua zen ikastaroari lotuko natzaio.

Euskal Herrian lehenbiziko egiten zen esperientzia zen, itzultzaileentzat honelako kursillo berezia antolatzea. Alde hortatik, bazuen hasikinaren gozoa eta erakarmena. Eta lehenbizikoa izateko, nahiko biribila eta bete izan dela esan behar da.

Hiru irakasle trebe izan dira antolatzaile eta maisu: X. Kintana, J. R. Etcheberria eta X. Mendiguren. Aspal-dion Bilbo inguruko euskal kultur-gintzaren gidaritzara daramatenak izaki, hiru gazteok badute zer esanik eta zer emanik gaurko Euskal Herrian. Beren esperientziaren fruitua izan da Arrasateko ikastaro ederra.

IKASTAROARI BURUZ ZENBAIT ZERTZELADA

Gisa hontako ikastaro baten interesa eta premia nabariak dira gaurko Euskal Herrian. Itzulpen lanak gero eta gehiago egiten dira gure artean eta, hortara jarri den edonork dakienez, zerbait euskaratzeak oztopo eta zailtasun bereziak ditu. Bestalde, bilingüismoaz hainbeste mintzatzen den hontan, itzulketa lanak garrantzi berezia hartuko duela espero daiteke gure Herrian. Guzti honi erantzuteko, ondo baino hobeto zetorren horrelako ikastaro bat antolatzea eta ez da batere meritu ttipia gisa hortako ekintza bati hasera ematea.

24en bat irakasle bildu dira ikastaro hortara. 10 egunez eta eguneko 6 ordu sartuz, ekinaldi polita izan da has-teko.

Ikastaldiak teoriakoak eta praktikakoak izan dira, goizean hiru ordu teoriari eta arratsaldean beste hiru praktikari ematen zitzaizkiolarik. Teoriako ikastaldietan, itzulketa lanari bereziki dagozkion zenbait puntu jorratu

dira, nola morfologia aldetik hala sintaxia aldetik. Praktikazkoetan, zenbait ariketa konkretu egin dira, hortarako prestatua zegoen testu sail batetik.

Alor desberdinak nolabait bereizi beharrez, hiru sailetan banatu da itzulketaren eremu zabala:

- literatur eta kazetel textuak
- testu didaktikoak
- eta testu zientifiko-teknikoak

Alor bakoitzak exijentzia eta problema bereziak planteatzen ditu eta horixe izan da banaketa horren arrazoia.

ONDORIO GISA

Ikastaroan zehar, behin eta berriro nabarmendu diren arazo batzu aipatu behar banitu, hauetxek azpimarratuko nituzke:

1) Lehenbizi, eskuarte dugin testua zernolako den kontsideratu behar da, lehen esandako zein sailetan sartzen den, alegia. Ez da berdin literaturazko testu bat euskaratzea ala zientzi moldeko testu bat itzultzea. Batak literatur moztari eta harekin sorrerazi nahi den inpresioari begiratu behar badio (euskara balio horien funtzioan egokituz eta landuz), besteak zehaztasuna du helburu nagusia. Testu didaktikoetan, berriz, argitasunari eta pedagogiari ere begiratu behar zaio, zehaztasuna galdu gabe horregatik.

2) Zehaztasunaren beharra. Edozein itzulpen lanetan, haxe da printzipalki kontuan hartu beharreko puntua. Zehaztasunik gabe, ez dago benetako itzulpenik. Exijentzia honek, alde batetik, erraietaraino sartua daukagun garbizalekeria astindu beharra dakar gehienetan eta, bestetik, hizkuntza espezializatu eta finkatu baten premia jartzen digu begi bistan.

Hain zuzen, itzulpen lanetan sartzekoan ikusten da beste inon baino hobeki, euskararen atzerapena eta moztadea zenbaterainokoa den, inguruko erdaren aldean jarriz gero. Egoera elbarri hori gaingintzeko, bide bakarra dago: euskara finkatzen eta gaurkotzen saiatzea.

3) Inguruko hizkuntza modernoekin konparatuz gero, joskera problema izugarria du euskarak itzulpenetarako. Eta joskerarena da, hain zuzen, gure artean garbizalekeriaren azken erreduktoa. Edonork dakienez, oso zurrin eta motz geratzen da euskara joskera aldetik, inguruan ditugun erdaren malgutasunaren aldean. Hori nola edo hala eta lehenbaitlehen erremediatzen hasi beharra dago. «Impasse» moduko batetan aurkitzen da euskara puntu hontan, eta hori guztiz kaltegarria zaigu.

Altubek proposatu zuen bidea hainzaketat hartzeko baldin bada ere, ez da nahikoa gaur egun euskarari planteatzen zaizkion korapiloak askatzeko. Hortaz, Altube gaingintu beharra dago, euskara salbatzea nahi badugu. Oro har eta printzipio bezala, hizkuntza idatzia ahozko hizkuntzaren legetara erabat makurtzea, ezin liteke inolaz ere onar eta hortxe datza, agian, Altuberen eta haren ondorengo euskar prosaren errenik handiena.

Gainera, euskal literatura beronen osotasunean hartzen badugu, berehala konturatuko gara ezen euskal literaturgintzan joskera modu bat baino gehiago izandu direla eta ez dagoela bakar baten izenean besteak arbuizterik. Hontan ere gauzak piska bat erlatibizatzen hasi beharra dago.

Irtenbide bila, eta gure prosaren zurruntasuna nolabait erremediatzeko, ona litzatekeela uste dut iparraldeko gehiago begiratzea eta beraingandik ikastea.

4) Gainontzean, itzulketak tartean diren bi hizkuntzak (eta bi kulturak) ongi ezagutzea eskatzen du eta, horretaz gainera, gaia bera ere ongi menderatzea. Gaia behar bezala ezagutzeke, ez dago itzulpen zehatzik egiterik.

5) Labu resan, itzulpenaren leialtasunak euskara landu eta finkatu baten premia planteatzen du gordinki, eta hori nola hiztegi mailan hala sintaxi mailan.

Guzti honek ikerlan sakon eta luzeak eskatzen ditu. Orain arteko euskara jaso, ezagutu eta sistemakiro aztertu



Emanaldi handien hildotik

Ondarruko Kresala

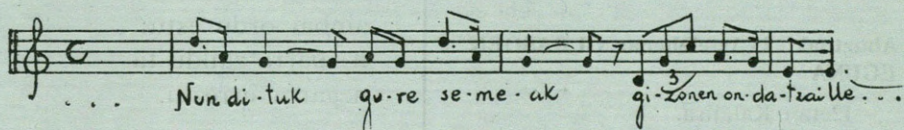
«Atako Bandan rekin»

Aspaldion, euskal jaialdi, lehiaketa, kantaldi, konzierto eta abarren zabal-kuntza haundia dakusagu geure herrietan. Hauk, ordea, adierazle estatikoak dira, hots, bakarrikako espresioak, ongi mugatutako eta zehaztutako helburuekin.

Eskudero maixuaren ZIGOR opera eta beste lanen bat gehiago izan ezik, gaur egun egiten den gauza bakarra zera da, dinamik handi gabeko genero bat babestu eta bultzatu (Zer ikusten da? Mikrofonora heltzen diren abeslari herrikoi batzuk; besterik ezer gehiago gabe, beren helburu artistik eta estetikoak betetzen dituzten

abesbatz batzuk; ...). Behar-beharrezko gauzaren batek huts egiten digula sumatzen da gure inguruan. Zerk, ordea? Abesti, antzerki, dantza, akzio eta abarren bidez osatutako entzun-ikus emanaldi berezi batzuek, hain zuzen ere. Guzti honekin, mezua ulerkoiago bihur, eta aktorearen eta jendearen arteko harremanak erraxagoak egin litezke.

darakazkio gure herri musikari. Herrikoitasun huts batean jautsi ez delarik, Gotzon Aulestiak estilo pertsonal, errax eta gaurkotasun bateaz melodik bide berri batzuk urratzen ditu. Bere azken konzertoa, orain arteko forma eretatik at doa, ritmik, dinamik eta kadentzi aberastasun ikaragarri batez moldatutako agerpen tipi batzuen bidez.



beharra dago eta, hortik aurrera, euskara moderno bat egin beharra.

GEROARI BEGIRA

Arrasateko ikastaro ederrak jarraipen bat merezi luke, noski; jarraipena eta hedapena, gainera. Gisa hontako ikastaroak guztiz praktikoak gertatzen dira Euskal Herriak bizi duen memeturako. Beraz, hasera hain ona izan denez gero, arrakasta ona izanen dutela uste dut ondorengoek ere.

Esanak esan, garbi dagoena zera da: itzulketak (era guztietakoak) gero eta ugariago egin beharko dira Euskal Herrian eta lan hori ez dago nolanahi egiterik. Euskal kulturgintzari prestutasun piska bat eman nahi badiogu, itzulpen lanak garantia bat eskatzen du eta hortarako itzultzaile trebatuak eta kualifikatuak behar dira.

Bukatzeko, estudiantan edota espezialitatearen bat egiten ari direnentzat doa gure deia: saia bedi nor bere arloa ongi jorratzen eta euskaraz ahal bezain zuzen ematen.

Joxe LIZARRALDE

ATAKO BANDAN-eko zat^o bat
Musika Gotzon Aulestiarena
Letra Xabier Letearena

Modu hontara, Ondarruko KRESALA taldeak bere ATA KO BANDAN ezagutzera eman du Ondarrun lau aldiz, eta Lekeition Eibarren, Beasainen, Pasai San Pedron, Donostian eta Ondarrabian behin. ATA KO BANDAN-ek, herri problematik batean oinarriturik, emanaldi bat sortu nahi izan du. Herri kresalaz goxaturik dagoelarik ere, ATA KO BANDAN emanaldia, nahiz letra aldetik nahiz musika aldetik, berezitasun eta jakintasun handiz pentsatuta dago. Bere egile nagusienak Xabier Lete olerkaria eta Gotzon Aulestia musikalaria dira.

Xabier Lete olerkariari gagozkiolarik, bere poema gure herriko errealtate sozial baten agerpen azkarra eta mamitsua da, hots, itsas gizonarena! Musikari begiratzen badiogu, bestalde, eta esperimentazio mailan sartu gabe, Gotzon Aulestiak balore berriak

Hemen aipatu behar da, Ondarruko KRESALA talde handiaren lana, bere 120 lagun edo profesionalak ez diren gizon-emakumeekin, edadeko-gazteekin; denak arrantzaile edo arrantzaile girokoak. Abesbatz bat, orkestra bat eta dantzari batzuk Imanol Oruemazaga iaioaren zuzendaritzapean.

ATA KO BANDAN ikusi dugunok, euskal gaiz eta forma jakintsuz egin-dako entzun-ikus emanaldi handien hildoa sartzen dugu.

Euskal entzun-ikus emanaldi handi bat sortu nahi izan duelako, uste dugu ATA KO BANDAN eta Ondarruko KRESALA taldeak gu denon eta erakunde eta antolatzaileen laguntza merezi dutela.

Fernando AGIRRE

deportes

Jator jantzi
nahi baduzu



kirolak

Avda. España, 4
DONOSTIA

Uztailak, 31 - Larunbata

—10etan Kalejira TXANKARTA ZAHARRA eta MENDATArekin.

—Ondoren Berbena «GAU ETA EGUN» (NOCHE Y DIA) orkestarekin.

Abuztuak, 1 - Igandea

—12,30etan Dantzariak.

—1,30etan Zezenak.

—Ondoren soinu «GAU TTA EGUN» (NOCHE Y DIA) orkestarekin.

—Arratsaldeko 5,30etan, **JAIALDIA:**

● Sokatira: Itziartar indartsuak Mutrikuko Txapeldunen aurka.

● Abeslariak: Gorka eta Jon Knör anaiak; Pantxo eta Pello.

● Bertsolariak: Lazkao-Txiki eta Agirre.

—7etan Zezenak.

—Ondoren Erromeria 10ak arte eta 11etatik 2ak arte «GAU ETA EGUN» orkestarekin.

Abuztuak, 2 - Astelehena: GURASOEN EGUNA

—12etan Kalejira.

—1ean Zezenak.

—Ondore nsoinua «GAU ETA EGUN» orkestarekin.

—Arratsaldeko 6etan Zezenak.

—Ondoren soinu Txankarta Zaharra eta Mendatarekin.

—11tan Erromeria «GAU ETA EGUN» orkestarekin, 2ak arte.

Abuztuak, 3 - Asteartea: UMEEN EGUNA

—12etan Kalejira.

—1ean Zezena.

—Ondoren soinu 2ak arte.

—Arratsaldeko 5etan Umeen Jolasak.

—6,30etan umeentzat xexenak.

—Ondoren soinu 10ak arte, eta 11etatik 2ak arte soinu «GAU ETA EGUN»-ekin.

Abuztuak, 4 - Asteazkena: GAZTEEN EGUNA

—12etan Kalejira.

—1ean Zezenak, eta ondoren soinu 2ak arte.

—Arratsaldeko 5etan Aurrekua.

—5,30etan Zezenak (sorpresa).

—6,30etan soinu 10ak arte.

—10,30etan **JAIALDIA:**

● Txankarta Zaharra eta Mendata hasieran.

● Abeslari: Hibai Rekondo.

● Bertsolariak: Azpillaga eta Lopategi.

—12etan, Neskentzat Zezena.

—«GAU ETA EGUN» orkestak, 2,30etan emango dio bukaera festari.

Ezkontzera doan dama bati

Imanol Lazkanok

Esango nizkitzuke
pozik iru egi;
nere kontsejurikan
nai bazenu segi.
Maitemiñak berekin
ditu bi arpegi.
Bat ikusita ez zaitez
itsutu geiegi.

Ezin diteken gauzik
etzazu amestu.
Sofritze kontu ori
ezkontzak berez du.
Ikusitzeko zaude
ainbat ordu estu;
irriparra zaildu ta
negarra erreztu.

Zure maitemiñetan
zaudeitsu-itsu;
asko ikusi ditut
nik zure berdintsu.
Urtean bat ekarri,
sei bat aur mukitsu...
irripar gozo oiek
aztuko zaizkitzu.

Emakumea dela
etxeko jardina;
gizonaren azia
ereiteko egiña.
Orduan da gozoa
eta atsegiña...
Baiñan ondorioa
ez da gauz berdiña.

Gauza gogorra dela
ama izatia.
Burutik kendu gabe
ibili zaitia.
Eten da kendutzea
soiñari zatia,
ez pentsatu danikan
itzez esatia.

Zure aurrei gozatuz
milla atsekabe,
izango zera etxeko
maitasunen labe.
Bai egin ere «ama»
izenaren jabe.
Baiñan ez dezu lortuko
sufrimentu gabe.

Gaur zera landare bat,
apain eta egokia;
ta biar samin danen
atseden tokia.
Perla garestia ta
ordaiña merkia,
olaxe eskertzen da
amaren nekia.

Ama bait da maitasun
sustraia ta zaiña,
maitaleei zor zaie
maitasun ordaiña.
Ama maite degunak
asko gera baiña
inork maite ote du
merezi dun aiña?!

Jakin zazu bizitza
gogor ta latz dana,
baiñan ez dizut kendu nai
barrengo poz dana.
Zugandik sortutako
aur baten lastana
dezu munduko urrez
ordaintzen ez dana.

Gure gorputz au nola
ez dan illezkorra,
ondorenak sortzea
degu derriorra.
Arazoari eldu,
naiz izan gogorra...
Olaxe ordaintzen da
gurasoen zorra.



Gipuzkoan, nor gu baño gertuago?

91 etxe zuretzat urbillago

Izan ere, Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxe au duzue Gipuzkoako Kutxetan leenengoa.

Orregatik, gipuzkoarren zerbitzurako beti gertu eta prest egotera beartuak gauzkazu. Auxe da gure egitekorik nagusiena, orretarako sortu zan, batipat, Caja de Ahorros

Provincial de Guipúzcoa 1896 urtean. Gipuzkoarren kutxa duzue Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa, Baduzu arrazoirik, beraz, gurekin elkarturik jarrai dezazun. Utzi ezazu zure uste osoa Gipuzkoan leenengoa duzun Kutxa etxe ontan.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL
DE GUIPUZCOA

